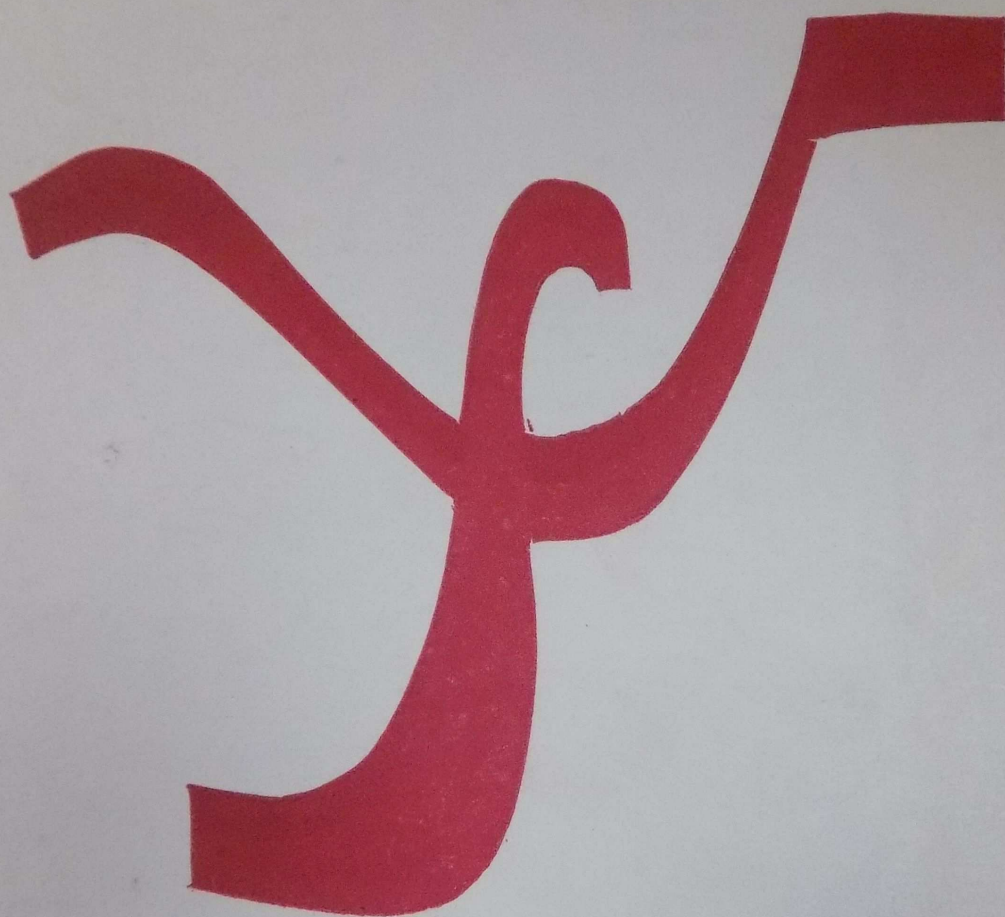

PSYCHOLOG

V ČESKOSLOVENSKU

ROČNÍK IV. 1972

ČÍSLO 1-2

ORGÁN

ČESKÉ PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI
SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

VAŽENÍ KOLEGOVIA!

Prvé číslo každého časopiseckého ročníka býva pre výkonného redaktora príležitosťou vysloviť svoje nádeje a očakávania na bežný rok, ktoré sa týkajú najmä čitateľskej a prispievateľskej obce. Pri vstupe do štvrtého ročníka nášho spravodaja, však výkonný redaktor takúto možnosť nedostal. Nie snáď preto, že by mu redakčná rada odmietla venovať jednu cennú stranu, alebo preto, že by v jeho zápalistom príchovore chýbal výraznejší psychologický prístup k ciliivejšej časti čitateľov. Nie, v tomto smere sa dalo na nášho výkonného redaktora spoľahnúť. Pre pracovné zaneprázdnenie však kol. R. Kostolanský požiadal o uvoľnenie z tejto funkcie, ktorú úspešne a obetavo zastával celé tri roky. Radi využívame aj túto príležitosť, aby sme mu poďakovali za rozbehnutie a zodpovedné redigovanie nášho pravidelne vychádzajúceho spravodaja, ktorý sa v čase jeho pôsobenia stal hodnotným a uznávaným komunikačným prostriedkom medzi členmi našich spoločností.

Nový výkonný redaktor, kol. Ján Vopálenský (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, Bratislava, Legionárska 10), bude mať neľahkú úlohu: nie udržať, ale zvýšiť úroveň do vnútra psychologickej profesie zameraného spravodaja, ktorý by mal už v tomto roku výjsť v štyroch samostatných číslach. Preto opäť voláme po širšom kruhu spolupracovníkov a prispievateľov, najmä z radov čerstvých absolventov štúdií psychológie. Veríme, že Vaše príspevky budú prichádzať v hojnom počte aj napriek tomu, že ich nemôžeme honorovať.

Za redakčnú radu „Psychológa v Československu“:

V. Košinár

VSTUPUJEME DO NOVÉHO ROČNÍKA

(príhovor nového výkonného redaktora)

Priznám sa, že keď som sa dozvedel, že sa mám stať redaktorom Psychológa, bol som plný ambivalentných pocitov radosti aj strachu; obáv aj odhodlania. Radosť z toho, že môžem takou mierou prispieť do spoločných stavovských záležitostí; strach, či budem stačiť so svojími silami a schopnosťami a obavy zo svojej trúfalosti zvládnuť problémy, s ktorými sa po tri roky tak obdivuhodne úporne a úspešne boril môj predchodca a kolega R. Kostolanský. Možno preto mi z týchto pocitov zostalo práve odhodlanie. Odhodlanie robiť si svoju robotu poctivo. Kritérium, ktoré platí pre každú individuálnu i spoločenskú činnosť.

Týmto číslom vstupujeme zároveň do nového ročníka. Budete prekvapení, ale už štvrtého. Tieto dve udalosti, t. j. nástup nového redaktora a vstup do nového ročníka, dávajú dvojnásobnú príležitosť povedať si čo-to o koncepčných otázkach. Nemám na mysli formálnu alebo organizačnú stránku vydávania Psychológa, pretože — ako sa zdá — tento Damoklov meč sa podarilo v priebehu roku 1971 odstrániť; ale mám na mysli to, čo nás všetkých najviac zaujíma — náplň a obsah jednotlivých čísel Spravodaja. Tomu sa chceme, ale tiež môžeme vďaka úsiliu z minulých troch rokov venovať. Stručne povedané, budeme sa snažiť aby sa Spravodaj obsahovo vyplňané článkami, ktoré bude mať redaktor momentálne k dispozícii, ale bude sa zachovávať princíp tematickej kontinuity, pokračovanie témy aj v nasledujúcich číslach. Tu bude veľmi dôležitý výber témy, ktorá musí mať svoju príťažlivosť a relevantnosť pre väčšinu členov psychologických spoločností. Tento spôsob má svoje klady, ale aj svoje úskalía. Klady je prehĺbenie pohľadu; úskalím menšia dynamika najmä pri danej frekvencii vydávania. Všetko bude závisieť na voľbe

tematických okruhov a správnej orientácii. Samozrejme — akékoľvek zmeny táto koncepcia nevylučuje.

Týmto štýlom chceme viesť najmä tri hlavné časti Psychológa: Práca psychológa, Psychológia v zahraničí, štúdium a vzdelávanie v psychológii a čiastočne aj — Z našich pracovísk. Náplň ostatných rubriík bude podriadená aktuálnym požiadavkám.

Rubriku Práca psychológa v tohoročných číslach chceme venovať oblasti, ktorá má výnimočnú dôležitosť pre psychologickú vedu predovšetkým už v blízkej budúcnosti. Touto oblasťou je inštrumentácia v psychológii. V tejto súvislosti plánujeme zaradiť do niektorého z budúcich čísel terminologický slovníček najfrekventovanejších technických termínov používaných v anglosaskej literatúre s uvedením slovenských ekvivalentov.

Rubrikou Psychológia v zahraničí chceme našich psychológov systematicky oboznamovať so stavom a rozvojom psychologickéj vedy na všetkých kontinentoch. Širšie ako doteraz. Zámerom nie je iba dokonalejšie vzájomné poznávanie, ale predovšetkým impulz pre našu vlastnú prácu.

Posledné dve rubriky budeme vyplňať takými príspevkami, ktoré budú aktuálne dôležité pre rozvíjanie výuky psychológie u nás, pre zlepšenie jej obsahovej i formálnej stránky.

Verím, že plány sa nám podarí uskutočniť ešte lepšie ako sme si predsavzali.

Ján VOPÁLENSKÝ,
výkonný redaktor

ZPRÁVA O HODNOCENÍ ČS. PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI V LETECH 1968-1969

Komise pro hodnocení činnosti Čs. psychologické společnosti byla ustavena rozhodnutím Kolegia pedagogiky a psychologie při ČSAV ze dne 27. 11. 1970 a 15. 1. 1971 ve složení: Dr. Zb. Bureš, prof. F. Hylík, Dr. J. Janoušek, doc. Machač, Dr. H. Pešinová, Dr. Tollingerová (předseda), Dr. Chr. Valoušek, pro hodnocení české psychologické společnosti.

Ve své práci se komise řídila usnesením presidia ČSAV ze dne 16. 12. 1970. Vycházela z těchto materiálů: dokument o psychologii „Naléhavé úkoly československé psychologie“, schválený ideologickou komisí ÚV KSČ 6. 5. 1966, předběžná úvaha o stavu a úkolech psychologických věd, přednesená prof. J. Linhartem na zasedání věd. kolegia dne 15. 11. 1970, zápisy ze schůzí výborů, sekcí, komisí a oblastních skupin Společnosti z let 1968-1970, výroční zprávy z let 1967-1970, Analýza činnosti České psychologické společnosti schválená výborem ČPS 22. 1. 1971, časopis Zprávy ČPS a Bulletin SPS, časopis Psychológ v Československu.

Komise pracovala od 4. 1. 1971 do 18. 3. 1971. O průběhu své činnosti informovala komisi pro psychologii, předsednictvo a plénum Věd. kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV.

I.

ČESKOSLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLEČNOST V LETECH 1958-1968

Československá psychologická společnost byla založena v r. 1958. Její činnost byla pravidelně hodnocena vědeckým

kolegiem pedagogiky a psychologie ČSAV, s nímž Společnost po léta udržovala pracovní kontakt. Společnost participovala také na koncipování, sestavení a částečně i na realizaci tzv. dokumentu o psychologii z r. 1966. Dokladem je např. vypracování sítě psychologických pracovišť (viz Zprávy č. 15 a 16), dokumenty „Koncepce klinické psychologie ve zdravotnictví“ a „Návrh koncepce jednotné poradenské péče o mládež“ ap. Většina zpráv o činnosti Společnosti byla publikovaná v neperiodicky vycházejících Zprávách, Bulletinu a posléze od r. 1969 v časopisu Psychológ v Československu, vycházejícím dvakrát ročně. Účelem všech těchto tiskovin bylo informovat členy o činnosti Společnosti a jejích orgánů, výměna zkušeností a profesionálních informací.

Roku 1968 (do 3. 7. 1968) byl předsedou ČPS prof. A. Jurovský. Členy 16ti členného výboru byli: doc. M. Bažány, Dr. V. Břicháček (vědecký tajemník), prof. E. Holas, prof. F. Hylík (hospodář), člen koresp. V. Chmelař (zástupce ČSAV), Dr. M. Jurčo (Slovensko), prof. R. Konečný, Dr. J. Koščo (Slovensko, 2. místopředseda), Dr. D. Kováč (zástupce SAV), prof. T. Pardel (Slovensko), prof. V. Příhoda (čestný předseda), Dr. J. Šabata, Dr. H. Široký, Dr. J. Švancara, prof. Vl. Tardy (1. místopředseda) a dále PhDr. J. Hvozdík, Dr. B. Chalupa, doc. O. Mikšík, Dr. M. Vaněk jako předsedové sekcí. Výbor pracoval až do konce svého funkčního období, tj. června 1968, kdy řádně odstoupil.

Prakticky jedinou náplň práce výboru v prvních pěti měsících 1968 tvořila příprava III. sjezdu československých psychologů, na němž podle směrnic ČSAV mělo dojít k rozdělení Československé psychologické společnosti na společnosti národní, tak jak to odpovídalo zákonu o federalizaci. Většina zasedání probíhala na Slovensku kromě dvou, která se konala začátkem roku 1968 v Praze za velké absence členů.

Třetí sjezd československých psychologů se konal v červnu 1968 v Bratislavě na počest 50. výročí psychologie v českých zemích a 40. výročí psychologie na Slovensku za velmi nízké účasti (280 účastníků z 510 členů ČSPS, tj. 55 %). Z toho většinu tvořili účastníci ze Slovenska. Účastníků z českých zemí bylo asi 100, tj. 25 % českých a moravských psychologů organizovaných v ČSPS). Oba hlavní referáty, přednesené

prof. V. Chmelařem a prof. T. Pardelem, byly věcné, zaměřené na odborný vývoj psychologie a jejího ještě účinnějšího užití v hospodářském životě společnosti. Byly důstojným uctěním obou výročí.

Na závěr sjezdu bylo svoláno valné shromáždění. Atmosféra na něm byla ovlivněna situací na jaře 1968. Zvýšená aktivita členstva — jak vyplývá ze zprávy prof. A. Jurovského kolegiu ČSAV z 26. 9. 1968 — se projevila v připomínkách k udělování doktorátů v minulosti, v připomínkách odborné kritiky domácí psychologické produkce, v připomínkách k činnosti n. p. Psychologické a didaktické testy a posléze se soustředila na kritiku činnosti dosavadního výboru. Byla mu vytýkána malá iniciativa, formálnost v práci, nedostatek smyslu pro potřeby praktických psychologů, nepružnost v anticipaci společenské poptávky po psychologických službách ap. Po diskusi byla přijata rezoluce, která obsahovala mimo jiné tato doporučení: a) navrhnout presidiu ČSAV, aby jmenovalo univ. prof. V. Příhodu členem akademikem ČSAV a b) udělit zadostiučinění za nesprávné hodnocení prof. dr. J. Stavělovi v rámci rehabilitačního procesu. Tato rezoluce byla spolu se zprávou o výsledcích sjezdu projednána na schůzi kolegia 27. 9. 1968 a všemi přítomnými schválena. Prof. A. Jurovskému bylo za organizaci III. sjezdu vysloveno kolegiem uznání.

Na závěr valného shromáždění bylo usneseno svolat volební schůze národních společností na konec roku 1968 a byl zvolen výbor, který tyto ustavující schůze připraví ve smyslu vzorových stanov vědeckých společností ČSAV. V době mezi III. sjezdem a ustavením České psychologické společnosti byli podle stanov vedením agendy pověřeni prof. A. Jurovský, prof. F. Hyhlík a Dr. V. Břicháček, jako předseda, hospodář a vědecký tajemník ČSPS.

Česká psychologická společnost byla ustavena v listopadu 1968 na valném shromáždění v Brně opět za velmi nízké účasti (69 účastníků ze 400 členů, tj. 17 %). Členy jejího nového výboru se stali: Dr. M. Břicháček, Dr. B. Chalupa, Dr. F. Jiránek, Dr. J. Langmeier, Dr. O. Kolářiková, Dr. J. Madlafousek (předseda), P. Říčan, prom. psych., Dr. V. Smékal, Dr. O. Šandera, Dr. J. Štikar, Dr. J. Švancara. Složení výboru bylo projednáno

na schůzi vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV dne 20. 12. 1968 a všemi přítomnými bylo schváleno.

Také tato schůze — jak vyplývá ze zápisu o jejím průběhu — se konala pod vlivem tehdejší politické situace. Negativní vliv na ni měla skutečnost, že ve stejné době probíhal na Filozofické fakultě Purkyňovy university aktiv o současné politické situaci, z něhož pronikaly do jednání neověřené a zneklidňující zprávy. Tento vliv se projevila jednak žádostí rozdělit českou psychologickou společnost na českou, moravskou a snad i slezskou část (návrh dr. B. Bárta), jednak návrhem zaslat pozdravný dopis A. Dubčekovi. Vzniklou emocionální situací se však výboru podařilo částečně zvládnout. Požadavek na vytvoření samostatných moravských a slezských společností byl odmítnut, stejně jako odeslání pozdravného dopisu. Po diskusi byl však odeslán telegram ÚV KSČ, v němž se ČPS staví za prohlášení české části ú. v. Čs. svazu spisovatelů z 31. 10. 1968.

II.

ČESKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLEČNOST V LETECH 1968-1969

Česká psychologická společnost byla ustavena, jak již bylo řečeno, v listopadu 1968. Její **výbor** — jak vyplývá z výroční zprávy za rok 1969 a z Analýzy činnosti ČPS, kterou připravil sám výbor — si dal tyto základní úkoly:

- a) podněcování a pěstování teoretické a praktické práce v oboru psychologie, zejména se zřetelem na potřeby výstavby socialismu a systematické péče o člověka,
- b) utužování spolupráce vědy s praxí a přenášení nových poznatků vědy do širokých vrstev vědeckých a odborných pracovníků,
- c) řešení sociálních otázek, spojených s vykonáváním povolání psychologa,
- d) propagace a popularizace výsledků pokrokové, hlavně sovětské vědy v oblasti psychologie.

Vyšší stranické ani státní orgány, ani jednotlivci ve vysokých funkcích v hodnoceném období činnosti Společnosti neovlivňovali a žádné mimořádné požadavky na ni nevznášeli. K zabezpečení vytýčených úkolů podnikl výbor kroky:

a) pro podněcování vědecké práce v oboru psychologie byly dvakrát ročně svolány Psychologické dny, jako dvou až třídní zasedání. Probíhaly většinou v sekcích a měly pracovní charakter. Převažovaly na nich materiálové, empirické referáty a diskuse o aktuálních odborných otázkách psychologie. Jednání Psychologických dnů se málo zabývalo zásadními otázkami ideovými a koncepčními.

b) V dalším prohlubování spolupráce vědy s praxí se výbor orientoval na tzv. dokument o psychologii, schválený ideologickou komisí ÚV KSČ v r. 1966 a podnítil zejména sekci zdravotnické psychologie, psychologie práce a poradenské psychologie k dalším krokům, směřujícím k realizaci tohoto dokumentu. Výsledkem bylo vypracování řady zpráv, jako např.

- koncepce klinické psychologie (ve spolupráci s ministerstvem zdravotnictví),
 - koncepce jednotné poradenské péče,
 - koncepce školení středních psychologických kádrů (pro ministerstvo školství),
 - náměty pro náplň státního plánu badatelských prací na léta 1971—1975 (ve spolupráci s věd. kolegiem pedagogiky a psychologie ČSAV),
 - dokument o funkci školního psychologa (pro kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV) atd., které byly zaměřeny na další prohloubení psychologických služeb a byly většinou projednávány na komisích pro psychologii v kolegiu.
- c) řešení stavovských otázek výbor podporoval:
- přípravu návrhu zákona o podmínkách provádění odborné psychologické činnosti,
 - přípravu morálního kodexu československého psychologa,
 - realizaci postgraduálního studia psychologů v podobě krátkodobých kursů,
 - příprava profesiogramu odborného psychologa atd.,
- d) k podpoře a propagaci výsledků pokrokové psychologie zprostředkoval výbor v r. 1969:

- účast na sjezdu maďarských psychologů,
- účast na symposiu v rozhodovacích procesech, pořádaném prof. Lomovem (SSSR) a prof. Schmidtem (NDR),
- podporoval volbu polského kandidáta do fidečního výboru Mezinárodní společnosti pro vědeckou psychologii jako třetího představitele socialistických zemí v tomto orgánu,
- participoval na organizaci exkursí pro psychology ze socialistických zemí, kteří byli hosty Karlovy university, ČSAV a jiných institucí.

Plněním většiny těchto úkolů pověřoval výbor některou ze svých sekcí, komisí nebo oblastních skupin.

Sekce sociální psychologie

Sekci řídil od vzniku v r. 1964 prof. A. Jurovský. V dubnu 1969 byla založena česká sekce, jejímž předsedou se stal Dr. J. Janoušek (členové výboru: dr. D. Dobrovolská, dr. S. Hermochová, prof. J. Kučera, Dr. J. Křivohlavý, Dr. P. Novák a Dr. Z. Štěpánek). Práci této sekce na rozdíl od všech ostatních ovlivňovala skutečnost, že sociální psychologie se v socialistických zemích začala rozvíjet nově teprve od konce 50. let. Rozvíjení speciálních sociálně psychologických výzkumů bylo spojeno s úsilím o využívání marxistické teorie a metodologie pro výklad sociální determinace psychických jevů a jejich regulační funkce v sociálních vztazích. Proto také intenzivnější seznamování s výsledky americké a západoevropské sociální psychologie, k němuž došlo v průběhu hodnoceného období, proběhlo v podstatě bez nekritického přejímání, seriózně a se zřetelem k potřebám socialistické společnosti. Bez přerušení byla rozvíjena i spolupráce se sociálně psychologickými pracovišti socialistických zemí. Např. i mezinárodní konference sociálních psychologů, na které sekce participovala a která se konala v říjnu 1968 v Praze, proběhla úspěšně, za aktivní účasti zástupců socialistických zemí, včetně SSSR. Celkově lze říci, že sekce nejen v minulosti, ale i ve složité situaci let 1968-69 poskytla objektivní forum pro nezaujaté posouzení přínosu sociální psychologie pro socialistickou společenskou praxi. V dalším období by měla prvořadě podporovat další rozpracování marxistické koncepce sociální psycho-

logie, pochopitelně při neustávající praktické účasti na řešení aktuálních otázek socialistické výstavby.

Sekce zdravotnické psychologie

Na počátku hodnoceného období byl předsedou sekce Dr. J. Švancara, od března 1969 Dr. E. Urban (členy výboru byli: Dr. Bečvářová, Dr. Dlabačová, Dr. Zd. Matějček, Dr. J. Mrkvička, Dr. M. Svoboda, Dr. J. Švancara). Oba výbory se zabývaly přednostně řešením naléhavých otázek rozvoje klinické psychologie, pracovními podmínkami psychologů ve zdravotnictví a dalším vzděláváním psychologů této specializace. V práci obou výborů šlo v podstatě o vyvození praktických důsledků v návaznosti na dokument o psychologii. Na půdě sekce nebyly projednávány žádné politické problémy, sekce se nepřipojila k žádné kampani nebo podpisové akci organizované nositeli oportunistických nebo protisocialistických názorů. Soustřeďovala se výlučně na odborné a profesionální problémy.

Sekce pedagogické psychologie

Za uplynulé období změnila sekce několikrát předsedu. Od r. 1966 byl předsedou Dr. J. Doležal, od listopadu 1968 Dr. Fr. Jiránek. (Členy výbory od června 1969 byli: Dr. J. Rychnovský, Dr. V. Hrabal, Dr. Pešinová a Dr. D. Osladilová). Celkové lze říci, že práce sekce stagnovala. Jako příčinu tohoto nepříznivého jevu lze označit: 1. vnitřní diferenciaci předmětu pedagogická psychologie, která vedla k osamostatnění některých dříve do ní patřících oborů a ustavení samostatných sekcí (např. vývojové psychologie, poradenské psychologie, dětské patopsychologie ap.). Tyto sekce řešily konkrétní, i když někdy prakticistické problémy a přeorientovaly zájem psychologů pracujících dosavad v oboru pedagogická psychologie; 2. teoretické pedagogicko-psychologické práce vznikaly izolovaně od pedagogického života a nezískávaly podporu psychologů z praxe; 3. někteří vedoucí čeští psychologové, kteří byli zakládajícími členy sekce pedagogické psychologie, začali pracovat v jiných oborech (např. v oboru obecné psychologie,

psychologické metodologie ap.). V r. 1968 sekce pedagogické psychologie prakticky nepracovala. Proto byl zvolen nový předseda sekce Dr. F. Jiránek, s úkolem práci sekce oživit. To se mu však nepodařilo a to ani po zvolení celého nového výboru sekce v červnu 1969 ve složení: Dr. V. Hrabal, Dr. D. Osladilová, Dr. H. Pešinová, Dr. J. Rychnovský. Tuto situaci kvalifikuje komise pro hodnocení ČPS jako znepokojivou a doporučuje novému výboru, aby se otázkami pedagogické psychologie zvláště zabýval.

Komise považuje dále za chybu starého výboru ČSPS, že v květnu 1968 nezaujal stanovisko ke skutečnosti, že dr. F. Jiránek spolupodepsal článek „Pedagogika a pedagogové“ (Literární listy, 2. 5. 1968), který hrubě napadal vedoucí představitele pedagogické vědy.

Sekce psychologie práce

Předsedou sekce byl od r. 1968 Dr. B. Chalupa (členy výboru byli: Dr. Zd. Bureš, Prof. F. Hyhlík, Dr. A. Velehradský, Dr. J. Sedlák, Dr. J. Růžička, Dr. E. Pejchovský aj. Kromě řešení odborných otázek zabývala se sekce v letech 1968-1969 nepříznivými důsledky, které způsoboval hlad po psychologických službách v ekonomické praxi a za ním následující konjunkturna psychologie práce. Výsledkem byl příliv odborníků na místa psychologů práce, který hrozil vážnými společenskými důsledky, např. náhradou kádrové práce apolitickým personálním řízením ap. Dokud se tyto tendence týkaly jednotlivců, řešil je výbor individuálními pohovory. Složitější situace nastala, když takovýmto způsobem začaly pracovat celé instituce (např. někteří pracovníci v odd. průmyslové psychologie Institutu poradenství). Tu vystoupila sekce s dokumentem Zásady aplikace psychologie v ekonomické praxi (Psycholog v Československu, 1970 1-2, s. 56), v němž se zásadně odmítají pokusy „o komerční a zprostředkovatelskou činnost na úseku poskytování služeb psychologie práce, jež porušují odborné a etické normy psychologie práce a mohou mít vážné společenské důsledky“. Místo toho se vytyčuje zásada, že „psychologové práce jsou povinni zachovávat státní a hospodářská tajemství“, že musí „respektovat zásadu dobrovolnosti podro-

bení se psychologickému šetření u klientů", že musí „dbát, aby odborná psychologická činnost směřovala k uskutečňování cílů naší společnosti, směřovala k lepšímu hospodaření s lidskými pracovními zdroji, k rozvíjení schopnosti pracovníků, k uplatnění jejich tvořivosti a osobnosti v procesu práce a ochraně duševního zdraví a bezpečnosti práce" (l. c., s. 59). Celkově lze říci, že sekce psychologie práce se v průběhu let 1968-1969 nedopustila žádných závažných chyb, naopak důslednou a zásadovou činností v sekci i mimo ni pohotově paralyzovala nebezpečí, která se v tomto období, většinou díky nepropsychologům objevila.

Ostatní sekce tj. sekce vojenské psychologie, sportovní psychologie, forenzní psychologie a obecné psychologie, bud v hodnoceném období nebyly ještě ustaveny, nebo jejich aktivity se omezovala na školení psychologů, na přípravu psychologických dnů a jiné drobnější odborné činnosti.

Komise pro otázky profese psychologa

Od jejího ustavení v únoru 1969 byl jejím předsedou M. Brichcín, prom. psych. (členy komise byli: dr. J. Hlavsa, dr. B. Bárta, dr. E. Urban, dr. Albrecht, dr. Rymeš, dr. A. Velehradský aj.). V letech 1969-1970 se práce této komise soustředila převážně na řešení problému postavení psychologa a psychologů v socialistické společnosti. Vypracovala návrh zákona o podmínkách provádění odborné psychologické činnosti, který má sloužit jako právní podklad pro ochranu občanů před nekvalifikovaně poskytovanými službami. Vypracovala též první koncept morálního kodexu psychologa v ČSSR, v němž se na první místo klade služba socialistické společnosti a rozhodně se odmítá jakákoliv forma komercializace psychologie. V tomto smyslu komise spolupracovala i s vedením sekce psychologie práce, výsledkem čehož bylo vypracování zmíněných zásad pro poskytování služeb psychologie práce v prosinci 1969. Celkem lze činnost této komise hodnotit pozitivně. Nový výbor by měl navázat na její dosavadní působení a dále je rozvinout.

Komise ideová a publikační

Byla založená v r. 1969, jejím předsedou byl zvolen dr. L. Kubička (členy komise byli: Dr. V. Břicháček, dr. J. Madlafousek, dr. M. Sedláková, dr. V. Smékal, dr. E. Urban). Úkolem této komise bylo hodnotit přítomný stav a perspektivy psychologie u nás. Tento úkol však nesplnila. Soustředila se v podstatě na problematiku vysokoškolské výuky psychologie, na sestavení profesiogramu psychologa, na odborné hodnocení publikační činnosti, kde dosáhla určitých úspěchů. V tomto bodě úzce spolupracovala s věd. kolegiem pedagogiky a psychologie, pro jehož potřeby vypracovávala každoročně hodnocení české psychologické časopisecké produkce. Pozitivní úlohu měla i schůzka čtenářů československých psychologických časopisů v r. 1970, k níž dala podnět komise a která upozornila na nedostatek principiální kritiky domácí psychologické literatury. Přes tyto kladné rysy se zdá, že by v příštím období měla být tato komise reorganizována tak, aby její název a její činnost byly v souladu, tj. aby skutečně mohla plnit své ideové poslání.

Komise historická a rehabilitační

Byla ustavena 21. 2. 1969 z podnětů vznesených na brněnském ustavujícím zasedání, jejichž první známky se však objevily už na III. sjezdu v Bratislavě. Jejím předsedou se stal dr. J. Lát. Členy komise byli dr. J. Jiránek, dr. O. Kolaříková, dr. J. Madlafousek, P. Řičan, prom. psych., dr. M. Sedláková. Komise chtěla „příspěť ke zvýšení úrovně psychologie jako vědy i úrovně psychologické praxe kritickým zhodnocením pozitivních i negativních trendů ve vývoji československé psychologie, zejména v posledních dvou desetiletích“. Proto chtěla „věnovat zvýšenou pozornost deformačnímu období a jeho dlouhodobým důsledkům“. Chtěla se rovněž „aktivně zabývat rehabilitací: 1. ideových a morálních hodnot ve vědecké práci a psychologické praxi, 2. rehabilitací institucí a 3. rehabilitací jednotlivců“. Své stanovisko vyjádřila v proklamaci uveřejněné v časopise Psychológ v Československu (1969, 1-2, str. 23-25). Zde se vysvětluje, že deformacemi se míní rušivé

zásahy do vývoje psychologie počátkem 50. let a přímo se ho-voří o „decimování“ psychologie „deformovanou politikou a ideologií“ (str. 24). Rehabilitační komise si kladla za úkol nalézt odpověď na otázku, jak k tomu mohlo dojít, které pod-mínky to způsobily, jaký podíl zodpovědnosti za to nese poli-tické ovzduší té doby, iniciátoři, a nositelé snah v rámci psy-chologie i mimo ni, stejně jako sami příjemci těchto deformací (str. 24–25). Všechno toto hodlala komise podniknout proto, „že obrodný vývoj je znesnadněn“ a že je nutno „nejen jasně formulovat, ale i přijmout a v případě nutnosti i bránit „pra-vidla hry“, která stimulují vývoj a znemožňují recidivy těchto deformací“ (str. 25).

Výbor Společnosti se zprvu s ustanovením komise a s její proklamací ztotožnil, což sám sebekriticky přiznává ve své „Analýze“ (str. 7). Úměrně tomu však, jak se ukazovalo, že na výzvu komise nikdo neodpovídá (a to ani kladně ani kriticky) a úměrně tomu, jak se politická situace v zemi konsolidovala, se postupně komisí přestal zabývat. Zmínka o rehabilitační komisí se objevuje jen ve výročním hlášení za rok 1969, kde předseda komise konstatuje, že na výzvu nedošly ani přihlášky ani kritické připomínky a ve zprávě k ukončení dvouletého funkčního období, kde předseda komise oznamuje výboru, že ani v r. 1970 komise nefungovala, protože se na její výzvu nikdo nepřihlásil a že ji tedy považuje od 16. 5. 1969, kdy se sešla naposled, za zrušenou. V tomto smyslu se vyjadřuje i „Analýza“ (str. 7). Toto administrativní zrušení komise ne-bylo sice nikde zaznamenáno, ale je pravda, že od 18. 4. 1969 se téma rehabilitace už na jednání výborových schůzí neob-jevuje a že na nich skutečně začíná převládat projednávání konstruktivních námětů směřujících k rozvoji oboru a jeho uplatnění ve společnosti. Výjimku tvoří pouze zmínka o reha-bilitační komisí ve výroční zprávě o činnosti, kterou výbor vypracoval koncem roku 1969 (viz Zpráva str. 1, později otiš-těna v Psychologu v Československu, 1970, 1–2, str. 6). Z této zmínky vyplývá, jako by měly být v tomto směru podniknuty jakési další kroky. Tato zmínka však není podložena žádným jednáním a usnesením výboru a také k žádným krokům ne-došlo.

Komise pro hodnocení ČPS měla k proklamací rehabili-

tační komise i k samotnému aktu jejího zřízení vážné přípo-mínky. Výbor v této otázce projevil méně politické zralosti než členstvo, které vznik této komise přešlo mlčením.

Celkově je třeba říci, že většina komisí zůstala r. 1970 bez komunistů. Komise pro hodnocení ČPS doporučila, aby se no-vý výbor touto situací zabýval a uvážil její kádrovou i věcnou reorganizaci.

Práce ostatních komisí Společnosti nevykazovala žádnou činnost, která by měla nějaký veřejný ohlas nebo politický vliv. Komise tisková (předseda dr. J. Křívohlavý) v hodnoce-ném období nepracovala, komise organizační (předseda dr. I. Mrázek) pracovala pouze v době před konáním psychologíc-kých dnů a řešila v podstatě jen provozní otázky. Programové otázky řešily sekce, jejichž předsednictva měla v tomto ohledu značnou autonomii a také zodpovědnost. Komise zahraniční (předseda dr. A. Kolářský) se na venek projevovала prakticky pouze informacemi o konání zahraničních konferencí, které publikovala v časopise „Psycholog v Československu“. Komise školská (předseda dr. O. Šandera) organizovala převážně jen pořádání doškolovacích kurzů z matematiky, statistiky apod., odborných předmětů pro psychology v praxi a částečně parti-cipovala na přípravě rozboru současného stavu přednášení psychologie na středních školách (pro kolegium).

Z oblastních skupin Společnosti se v letech 1968-1969 pro-jevovала živější činnost ve skupině brněnské. Ocenění si za-slouží především její akce vzdělávací, z nichž v první řadě je třeba jmenovat kurs psychologie práce, pořádaný ve škol-ním roce 1969-1970 pod vedením dr. J. Sedláka pro poradnu marxismu-leninismu v Brně. Jiné oblastní skupiny se scházely příležitostně, některé vůbec nepracovaly. Nový výbor by se tímto znepokojivým stavem měl při nejbližší příležitosti za-bývat.

Z á v ě r y :

1. Komise pro hodnocení činnosti ČPS konstatovala, že po stránce odborné se Československá i Česká psychologická spo-lečnost věnovala v hodnoceném období především rozvoji praktických disciplín a vyjasnění podmínek a koncepce užitě

psychologie. V prípade klinické a pracovnej psychologie to bolo v priamej návaznosti na dokument o psychologii. K plneniu týchto úloh sa výboru podarilo aktivizovať členstvo, i keď u rôznych odborov v rôznej miere. Pozitívni je i snaha výboru prispieť k vyjasneniu pozície psychologie a psychologov ve spoločnosti, jeho boj proti komercionalizácii psychologie ap.

2. Po stránke politickej komise konštatovala, že vedenie ČSPS i ČPS sa v posuzovanom období snažilo zostať na racionálnych pozíciách a nepodliehnout politicky nesprávnym názorom. Nerevidovalo svoj základný program, neprešlo styky se spoločnosťami socialistických zemí. Z druhej strany je treba uviesť, že v niektorých prípadoch, zejména v otázke zriadenia rehabilitačnej komise, se činnosť výboru prejavila ako politicky nejasná a oportunistická. Akcie ČSPS a ČPS nemely však široký spoločenský dosah, jak ukazujú nízké počty účastníkov na jednotlivých kľúčových zasadaniach i skutočnosť, že na výzvu rehabilitačnej komise nikdo neodpovedal. Komise nese kolegium, ktoré zprávy o činnosti ČSPS a ČPS za rok 1967, 1968 i 1969 projednávalo a schválilo.

3. Funkčné obdobie, na než byl výbor ČPS zvolen skončilo. Komise doporučila vyjít z tohoto faktu a poďakovať výboru za jeho prácu. Vzhľadom k tomu, že po stranickom hodnotení z r. 1970 zostal výbor bez overených komunistov, doporučila komise vytvorit nový prípravný výbor a pověřit jej prípravou valného zhromaždenia a rádnych voleb.

Ze dvou navržených eventualit byla po konzultacích prijata tato varianta kandidátky:

Jméno	Obor	Místo pracoviště
1. dr. J. Čepelák, CSc.	forenzní psychologie	Praha
2. dr. M. Klímová, CSc.	poradenská psychologie	Praha
3. dr. E. Pejhořský	psychologie práce	Olomouc
4. dr. H. Pešínová, CSc.	pedagogická psychologie	Praha
5. doc. J. Růžička, CSc.	psychologie práce	Praha
6. dr. E. Urban, CSc.	zdravotnická psychologie	Praha
7. doc. dr. M. Vaněk, CSc.	sportovní psychologie	Praha
8. dr. A. Velehradský	psychologie práce	Praha

Jako zástupci věd. kolegia pro pedagogiku a psychologii byli do přípravného výboru jmenováni prof. F. Hyhlík a doc. J. Sedlák, CSc.

HODNOTENIE ČINNOSTI SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV V ROKOCH 1968-1969

Na základe pokynov vedeckého kolégia pedagogiky a psychologie ČSAV zhodnotila skupina v zložení prof. T. Pardel, doc. O. Kondáš, dr. J. Daniel, dr. A. Uherík a dr. V. Košíňár činnosť Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV v rokoch 1968-69. Hodnotenie sa pridržiava osnovy vedeckého kolégia ČSAV (1. fakty, 2. činnosť, 3. politické zhodnotenie činnosti v rokoch 1968-69). Základnými materiálmi, z ktorých hodnotenie vychádza, boli stanovky SPS a všetky dokumenty o zasadnutiach výboru, sekcií a valných zhromaždení. Pripomíname, že hodnotenie činnosti SPS už prebehlo vo vedeckom kolégiu SAV pre filozofiu, sociológiu a psychológiu v máji 1970.

I. FAKTY

Slovenská psychologickej spoločnosť pri SAV (ďalej SPS) bola založená v roku 1958. Počet zakladajúcich členov bol sotva 40. Založenie SPS organicky nadviazalo na výsledky I. celoštátnej konferencie československých psychologov, ktorú usporiadalo vtedajšie Psychologické laboratórium SAV v spolupráci s Komisiou pre psychológiu pri ČSAV v Smoleniciach 8. až 10. 11. 1957. Slovenská psychologickej spoločnosť predstavovala od svojho vzniku relatívne samostatnú zložku Československej psychologickej spoločnosti, pretože bola finančne dotovaná Slovenskou akadémiou vied v rámci samostatného rozpočtu a jej činnosť bola usmerňovaná Komisiou pre organizáciu vedeckých spoločností pri SAV ako aj Vedeckým kolégiom filozofie, psychologie a sociologie SAV.

V duchu federatívneho usporiadania ČSSR došlo v roku 1968 k vydeleniu tzv. českej časti Československej psychologickej spoločnosti, čím sa postavenie SPS ako národnej organizácie zvýraznilo. V záujme koordinovania činnosti, v záujme plnenia spoločných úloh, ako aj v záujme reprezentácie na

medzinárodnom poli, bola vytvorená Československá psychologická asociácia. Jej založenie schválili valné zhromaždenia oboch národných spoločností (valné zhromaždenie SPS v decembri 1968). Zastúpenie oboch národných zložiek je paritné. Prvé zasadnutie Československej psychologickéj asociácie bolo v Brne 21. 3. 1969.

Slovenská psychologická spoločnosť mala k 31. 12. 1970 201 členov. Rýchly rast členskej základne dokumentuje napr. fakt, že 31. 12. 1968 bolo v SPS 143 členov. Tento skoro 50% ný rast členskej základne za krátke dvojročné obdobie je jednak odrazom rozmachu psychológie na Slovensku ako celku, jednak dôkazom príťažlivosti a konsolidácie spoločnosti samotnej.

Organizačná štruktúra SPS je nasledujúca: Na čele SPS stojí 12-členný výbor, ku ktorému sa pridáva jeden člen za SAV delegovaný Slovenskou akadémiou vied a dvaja revízori. Operatívne úlohy obvykle rieši 4-členné predsedníctvo, ktoré o svojej činnosti pravidelne informuje výbor na jeho zasadnutiach. Územnými zložkami SPS sú tri oblastné skupiny, ktoré sídlia v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach. Po linke odborných záujmov grupujú sa členovia SPS do viacerých sekcií, ktoré majú celoslovenskú pôsobnosť.

V roku 1966 bol na 3-ročné funkčné obdobie zvolený výbor, ktorý viedli doc. dr. Jozef Koščo (predseda), prof. dr. Tomáš Pardel (podpredseda), dr. Anton Uherík (vedecký tajomník) a dr. Hieronym Florek (hospodár). V decembri 1968 zvolilo valné zhromaždenie SPS na 2-ročné funkčné obdobie výbor v nasledujúcom zložení: doc. dr. O. Kondáš (predseda), dr. L. Košč (podpredseda), dr. V. Košinár (vedecký tajomník) a dr. J. Vonkomer (hospodár). Ďalšími členmi výboru boli dr. K. Adamovič, dr. O. Blažkovič, dr. L. Čierny, doc. dr. J. Hvozdič, doc. dr. M. Jurčo, prof. dr. A. Jurovský, dr. R. Kostolanský a dr. J. Ondrejka. Na ďalšie 2-ročné funkčné obdobie zvolilo valné zhromaždenie SPS v decembri 1970 nasledujúci výbor: dr. J. Daniel (predseda), dr. K. Adamovič (podpredseda), dr. V. Košinár (vedecký tajomník), dr. J. Marko (hospodár), dr. M. Harminc, prof. dr. A. Jurovský, dr. E. Kolényi, doc. dr. O. Kondáš, dr. I. Pikala, dr. J. Ch. Raiskup, doc. dr. A. Stančák a dr. J. Vankomer. činnosť jednotlivých výborov na

seba nadväzovala a počas funkčných období nedošlo k odvolaniu členov výboru alebo k demisiám.

Ako sme už uviedli, SPS má tri oblastné skupiny. Západoslovenskú oblastnú skupinu vedie doc. dr. J. Grác, Stredoslovenskú oblastnú skupinu dr. L. Januška a Východoslovenskú oblastnú skupinu dr. Š. Bednárík. V rámci SPS vyvíja odbornú činnosť osem sekcií, z ktorých tri vznikli v priebehu rokov 1969-70. Jednotlivé sekcie a ich funkcionári sú:

1. Sekcia forenznnej psychológie: doc. dr. G. Dobrotka (predseda), S. Cinkovská, J. Fridrich, E. Kolényi.
2. Sekcia klinickej psychológie: doc. dr. A. Stančák (predseda), J. Fridrich, E. Habiňáková, M. Trávníková.
3. Sekcia pedagogickej psychológie: dr. J. Rosina (predseda), Š. Chudý, J. Krňan.
4. Sekcia poradenskej psychológie: doc. dr. J. Koščo.
5. Sekcia psychológie práce: dr. J. Ch. Raiskup (predseda), M. Bandžejová, J. Daniel.
6. Sekcia sociálnej psychológie: prof. dr. A. Jurovský (predseda), J. Grác, V. Kováliková, M. Marko, E. Šimová.
7. Sekcia všeobecnej psychológie: dr. D. Kováč.
8. Sekcia vývinovej psychológie: dr. K. Adamovič (predseda), dr. M. Vnuková.

V roku 1969 začal z iniciatívy SPS vychádzať pravidelne sa objavujúci spravodaj „Psychológ v Československu“, ktorý nahradil raz ročne vydávaný Bulletin ČSPS. I keď má „Psychológ v Československu“ charakter periodika, predseda len (podľa písomného vyjadrenia Slovenského úradu pre tlač a informácie) nemá všetky znaky časopisu, ktorý by vyžadoval úradnú registráciu. Redakčným vedením časopisu bol poverený dr. R. Kostolanský, ktorý má úzko spolupracovať so 4-člennou redakčnou radou, zloženou z dvoch zástupcov z českých zemí (delegovaných českou časťou ČSPS) a z dvoch zástupcov Slovenska (delegovaných výborom SPS).

Slovenská psychologická spoločnosť nemá žiadnych platených funkcionárov. Členovia výboru vykonávajú svoje funkcie len na základe dobrovoľnosti a záujmu o rozvoj psychológie v Slovenskej socialistickej republike. Na základe zmluvy o diele, má SPS dvoch honorovaných pracovníkov: administratívnu silu (450 Kčs mesačne) a účtovníka (150 Kčs mesačne).

ne). Administratívne práce vykonáva J. Kastelová, resp. B. Ivanová, účtovníctvo vedie J. Kršek. Všetci menovaní sú za mestnancami SAV.

Slovenská psychologická spoločnosť nie je priamym členom v žiadnej medzinárodnej organizácii. Pre SPS je reprezentatívnym orgánom Čs. psychologická asociácia, ktorá zastupuje aj záujmy SPS v International Union of Psychological Science.

II. ČINNOSŤ

Činnosť Slovenskej psychologickéj spoločnosti a rozsah jej úloh je daný stanovami (organizačným poriadkom) ČSPS, ktoré schválilo Ministerstvo vnútra v auguste 1958.

Podľa nich je SPS dobrovoľné, vedecké, výberové združenie vedeckých a odborných pracovníkov v odbore psychológie. Stanovy ako hlavné úlohy Spoločnosti uvádzajú:

1. Podnecovanie a pestovanie teoretickej i praktickej práce v psychológii, hlavne so zreteľom na potreby výstavby socializmu a systematickej starostlivosti o človeka.
2. Utužovanie spolupráce vedy s praxou a prenášanie nových poznatkov vedy na široké vrstvy vedeckých a odborných pracovníkov.
3. Propagácia a popularizácia výsledkov pokrokovej, najmä sovietskej vedy v oblasti psychológie.
4. Ďalšie úlohy formulujú prípravné výbory spoločnosti.

K plneniu uvedených úloh má Spoločnosť používať najmä tieto prostriedky:

1. K zvyšovaniu ideologickej a odbornej úrovne svojich členov usporadúvať pracovné konferencie, zjazdy, zájazdy a pod.
2. Spolupracovať s vysokými školami a ústrednými úradmi v otázkach výchovy psychologických vedeckých a odborných pracovníkov, plánovanie a zaisťovanie výskumných úloh atď.
3. Podávať iniciatívne a poradné návrhy na riešenie stavovských otázok v spolupráci s príslušnými zložkami ROH, ministerstvami a ostatnými ústrednými úradmi.
4. Opierať sa o vlastnú edičnú činnosť, najmä vydávanie psychologického časopisu a iných odborných psychologických

publikácií.

5. Propagovať a šíriť vedecké poznatky v oblasti psychológie ako aj ich využitie v našej spoločenskej praxi.

Tieto všeobecné úlohy sa odrážajú v plánoch SPS, ako si ich zostavovali jednotlivé výbory na funkčné obdobia. Tak výbor vedený doc. Koščom (1966-1968) formuloval jeho základné úlohy nasledovne:

1. Sledovať a podnecovať aktivitu v psychologických vedách na Slovensku.
2. Koordinácia psychologickéj práce ČSPS a SPS.
3. Spolupráca s psychologickými spoločnosťami i jednotlivými psychológmi v socialistických a kapitalistických krajinách.
4. Príprava zhodnotenia 40-ročného vývoja psychológie na Slovensku (1928—1968).
5. Sledovať činnosť a rozvoj teoretických a aplikačných psychologických pracovísk na Slovensku.
6. Sledovať otázky odbornej prípravy a niektoré stavovské otázky psychológov na Slovensku.
7. Podporovať rozvoj odborných služieb, vedeckých informácií i diagnostických pomôcok a ich poskytovanie členom SPS.
8. Príprava nového štatútu (organizačného poriadku) SPS.

Na samotný rok 1968 boli formulované tieto operatívne úlohy:

1. Organizovať aktívnu účasť členov SPS na III. zjazde Česko-slovenskej psychologickéj spoločnosti (Bratislava, júl 1968) a spolupracovať pri výbere referátov.
2. Ideove a organizačne pripraviť III. zjazd SPS v roku 1969 [uskutočnil sa až v r. 1970].
3. Vypracovať nový štatút, ktorý by riešil najmä vzťahy medzi ČSPS a SPS.
4. Príprava valného zhromaždenia SPS na jeseň 1968.
5. Sledovať činnosť oblastných skupín a sekcií.
6. Zaoberať sa otázkami poskytovania služieb n. p. Psycho-diagnostika.
7. Venovať pozornosť medzinárodným stykom na úrovni psychologických pracovísk.
8. Spolupracovať pri vydávaní psychologického slovníka.

Výbor vedený doc. Kondášom (1969-1970) zostavil svoje hlavné úlohy takto:

1. Priebežná starostlivosť o zverejňovanie informácií o práci psychológov.
2. Dopracovať formulácie stanov SPS v zmysle pripomienok
3. Pripraviť a realizovať III. zjazd SPS.
4. Zabezpečiť pružné vydávanie spravodaja Spoločnosti.
5. Dbáť o výmenu informácií v odbornej aktivite psychologických pracovníkov na Slovensku a v Čechách.
6. Venovať pozornosť účasti členov SPS na medzinárodných zjazdoch a kongresoch.
7. Sledovať prácu sekcií a oblastných skupín, podporovať vznik nových sekcií.
8. Zintenzívniť spoluprácu s n. p. Psychodiagnostika.
9. Venovať pozornosť získavaniu nových členov SPS z radov poslucháčov najvyšších ročníkov psychológie.

Z uvedených plánov činnosti je zrejmé, že SPS sa v posledných rokoch venovala bežným aktivitám vedeckej spoločnosti. Tieto aktivity majú návazný charakter a niet v nich žiadnych náznakov zmeny všeobecného zamerania spoločnosti, najmä žiadnych tendencií k politikárčeniu alebo k politickému konjunkturalizmu.

Z plánov činnosti výboru vyplývajú plány činnosti sekcií a čiastočne aj plány oblastných skupín. Väčšinou však v činnosti sekcií prevláda živelná, neplánovaná aktivita.

V rokoch 1968-1969 usporiadala Slovenská psychologická spoločnosť tieto väčšie akcie:

SPS bola popri n. p. Psychodiagnostika spoluusporiadateľom seminára o psychologických diagnostických metódach v decembri 1969 v Bratislave.

Sekcia psychológie práce spolupracovala pri usporiadaní postgraduálneho školenia v psychológii práce, ktoré pripravila Katedra psychológie UJEP v Brne a Katedra psychológie FFUK v Bratislave. Táto sekcia ďalej spolupracovala s Čs. výskumným ústavom práce pri usporiadaní 3-denného seminára o psychologickéj profesiografii (Trnava 1969).

Sekcia poradenskej psychológie spolupracovala s Komisiou Ministerstva školstva pre poradenstvo pri riešení koncepcie a organizácie poradenskej siete na Slovensku. S podobným zameraním prebiehala i spolupráca s Ministerstvom práce

a sociálnych vecí SSR.

Sekcia klinickej psychológie sa zapojila do práce na koncepcii klinickej psychológie a koncepcii klinickej psychológa a koncepcii zdravotníctva SSR.

V júli 1968 prebehol v Bratislave III. zjazd Československej psychologickéj spoločnosti. Slovenská psychologická spoločnosť sa zapojila najmä do jeho organizačného zabezpečenia. Zo strany členov SPS odzneli na zjazde výhradne odborné príspevky hodnotiace 40 rokov odbornej psychologickéj práce na Slovensku a príspevky referujúce o uskutočnených experimentoch. Z iniciatívy pracovníkov Ústavu experimentálnej psychológie SAV bola neobyčajne podnetná večerná panelová diskusia o využívaní výsledkov výskumu v praxi.

V decembri 1968 sa uskutočnilo valné zhromaždenie SPS, ktorého účastníci sa zaoberali najmä otázkami vzťahov Slovenskej psychologickéj spoločnosti a Československej psychologickéj spoločnosti v podmienkach rodiacej sa federácie a ďalej sa na ňom prediskutoval návrh nových stanov SPS. Týmto valným zhromaždením skončilo funkčné obdobie výboru vedeného doc. Koščom a vedenia sa ujal výbor vedený doc. Kondášom.

V roku 1969 začal vychádzať spravodaj „Psychológ v Československu“. Iniciatíva tu patrí SPS, ktorá okrem toho nesie aj ťarchu redakčných prác a finančných nákladov. Spočiatku niesol náklady na tlač n. p. Psychodiagnostika, od r. 1971 sa situácia radikálne mení. Poslaním spravodaja je pružne informovať členov SPS i českej časti ČSPS o činnosti výboru, sekcií i oblastných skupín, ďalej o práci psychologických inštitúcií doma i vo svete, o zásadách rutinnej práce psychológa, o stavovských problémoch, o pripravovaných domácich i zahraničných podujatiach, o niektorých metodologických otázkach atď. Časopis vedie redakčná rada, ktorá zodpovedá za ideový i vecný obsah publikovaných príspevkov, Prakticky sa nástupcovia českej časti ČSPS starajú o príspevky z českých zemí, zástupcovia SPS o príspevky zo Slovenska. Zverejnené slovenské príspevky, majú vyslovene vecný a odborný charakter a po ideovo-politickej stránke im nemožno nič vytknúť.

Slovenská psychologická spoločnosť nevydávala a ani ne-

vydáva žiadne cyklostylované materiály okrem bežných oznámení konania podujatí sekcií alebo oblastných skupín. SPS nerozširovala žiadne pamflety alebo informácie závažného, protistraníckeho alebo protištátneho obsahu.

Pokiaľ ide o zahraničné kontakty, tieto sa v rámci SPS obmedzovali na prednášky zahraničných návštevníkov slovenských psychologických inštitúcií. Samotná SPS nemá právo medzinárodnej reprezentácie; toto právo má ČSPS resp. ČSPA.

III. POLITICKÉ ZHODNOTENIE ČINNOSTI SPS V ROKOCH 1968-1969

Pri politickom hodnotiacom pohľade na činnosť SPS v rokoch 1968-1969 treba konštatovať, že v tomto období nedošlo k žiadnej násilnej zmene zamerania činnosti Spoločnosti. SPS vyvíjala bežný typ vedeckej a profesionálnej aktivity. Ak v roku 1968 bola aktivita orgánov SPS i členstva nízka, podarilo sa výboru vedenému doc. Kondášom v priebehu rokov 1969-1970 orgány i členstvo tak aktivizovať, že možno hovoriť o konsolidácii celej činnosti SPS. Významnú úlohu v tomto procese nesporne zohral spravodaj Psychológ v Československu, ktorý sa stal cenným, živým spojivom medzi členstvom a orgánmi SPS. V rokoch 1968-69 nedošlo k žiadnej násilnej zmene funkcionárov SPS a v rámci Spoločnosti neboli organizované žiadne nátlakové alebo podpisové akcie. Politická problematika sa obmedzila na prejednanie otázok štruktúry vzťahov medzi našimi spoločnosťami (SPS a českou časťou ČSPS) v súvislosti s federatizáciou.

Výbor SPS mal pri každej akcii ktorú usporiadal situáciu pevne v rukách. Tu treba zdôrazniť, že zo strany členstva nedošlo k žiadnym snahám zneužiť podujatia Spoločnosti k politicky nevhodným zámerom. Do zahraničia odišlo 7 členov SPS, ktorí však nezastávali žiadne funkcie a až na jeden prípad nepatrili medzi aktívnejších členov. Všetci siedmi emigranti boli rozhodnutím valného zhromaždenia v decembri 1970 vyľúčení z radov členstva.

Celkove možno konštatovať, že Slovenská psychologická spoločnosť zostala v kritickom období 1968-1969 verná svojmu poslaniu: byť vedecko-profesionálnou organizáciou sloven-

ských psychologov, podporovať výmenu vedeckých informácií, odborných skúseností i metodologických pohľadov a napomáhať využitiu psychologických poznatkov v socialistickej spoločenskej praxi. Výbor SPS, sekcie a oblastné skupiny neprijali žiadne uznesenia k politickým udalostiam, neorganizovali akcie, ktoré by mali nátlakový, antisocialistický alebo antisovietsky ráz. V nasledujúcich rokoch SPS prispela ku konsolidačnému procesu tým, že sústredila pozornosť na činnosť v prospech socialistickej spoločenskej praxe a na pozitívnu aktivizáciu členstva. Výsledkom sú schválené koncepcie klinickej psychológie i poradenskej psychológie, neobyčajne úspešný III. zjazd SPS (apríl 1970), udržanie spravodaja „Psychológ v Československu“ a rastúca vážnosť SPS u členstva i v očiach riadiacich a hospodárskych organizácií.

VÝROČNÁ ČLENSKÁ SCHÔDZA SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI MODRA 2. — 3. DECEMBRA 1971

Výročná členská schôdza SPS spojená s valným zhromaždením bola vyvrcholením odborných, pracovných i stavovských snáh slovenských psychologov za uplynulý rok 1971. Rok, o ktorom môžeme povedať, že bol pre slovenskú psychológiu úspešný. Prejavilo sa to nielen vo výraznej publikačnej a inej odbornej aktivite, ale tiež aj v tom, že psychológia na Slovensku si významne upevnila svoju pozíciu v spoločenskom a hospodárskom systéme tejto krajiny. V podobnom zmysle vyznela aj výročná správa o činnosti za uplynulé obdobie z úst predsedu SPS dr. Daniela.

Schôdza sa konala v období, keď nám prichodí akosi bilancovať. Bilancovať preto, že rok 1972 je rokom nového rozmachu našej psychológie. Roky 1970 a 1971 možno považovať za obdobie dovŕšenia stabilizácie v tom najširšom štátnom, politickom, ale aj hospodárskom živote. Niet pochyb, že sa nám to podarilo, aj keď všetko ešte nie je také ako by sme si to želali. Podarilo sa nám to aj v oblasti psychológie, hoci to, čo bolo uvedené v predchádzajúcej vete, platí aj tu.

V týchto intenciách sa niesla aj schôdza. Zaujala najmä

svojím odborným programom, ktorý bol obsahovo veľmi bohatý a jeho rozsah bol skoro konferenčný. Usporiadatelia schôdze si zvolili tentoraz program monotematický alebo lepšie bitematický. Jednu skupinu tvorili referáty zamerané na intelektovú schopnosť; druhú skupinu tvorili referáty zaoberajúce sa psychologickou problematikou školy — problémami úspešnosti a zlyhania.

Pretože príspevky boli veľmi zaujímavé, uvedieme z nich aspoň niektoré výsledky.
Prednesené boli tieto referáty:

K. Adamovič: Výskum intelektových schopností slovenského dieťaťa: verbálne a neverbálne intelektové výkony.

Príspevok prezentoval niektoré výsledky, ktoré sa získali na súbore 20 000 detí 9—18-ročných všetkých typov škôl. Použili sa dva testy (Richardsonova verbálna škála a Brownova neverbálna skúška) a po jednom dotazníku pre učiteľa a rodičov. V referáte sa diskutovali niektoré všeobecné výsledky. Ukázalo sa, že vývinové trendy intelektových schopností u našich detí sú v zhode s trendami, ktoré uvádza literatúra. Distribučné krivky majú normálne rozloženie, okrem najnižších vekových skupín (testy boli pre nich relatívne ťažké). Zistili sa významné rozdiely v IQ medzi žiakmi z rôznych typov škôl. Hoci sa v rozmedzí celého súboru nenašiel rozdiel medzi chlapcami a dievčatami, prekvapením bolo, že v jednotlivých typoch škôl sa tieto rozdiely objavili (chlapci boli lepší ako dievčatá s výnimkou jednej vekovej skupiny). Tiež sa zistilo, že dievčatá majú priemernú známku výrazne lepšiu ako chlapci.

E. Koubeková — J. Miklová: Socio-ekonomické a kultúrne determinanty intelektových schopností a školského výkonu

Rozsiahly referát týchto dvoch mladých psychologičiek je závažným činom pre hlbšie objasnenie rôznorodých, veľmi zložitých väzieb a kauzálnych súvislostí, ktoré existujú v tejto oblasti. Táto, donedávna v psychológii otázka č. 1, nestráca ani dnes svoju opodstatnenosť. Výsledky uvedené v tomto

príspevku pochádzajú tiež z celoslovenského výskumu inteligencie. Autorky predovšetkým sledovali predovšetkým vzťahy medzi niektorými aspektami hmotného a kultúrneho života a inteligencie. Výskum presvedčivo potvrdil význam kultúry a ekonomickej situácie rodiny pre inteligenciu dieťaťa, význam vzdelania rodičov (predovšetkým otca), pomoci a zaoberania sa s dieťaťom. Negatívny vplyv na intelekt má počet detí a poradie narodenia dieťaťa.

T. Slovjaková: Intelektové schopnosti vo vzťahu ku školským výkonom a niektorým činiteľom školského prostredia

Podstatnú časť jej príspevku tvorí analýza a interpretácia výsledkov, ktoré sa získali korelovaním inteligečných testov s položkami dotazníka pre učiteľa a rodičov. Autorka zistila významný vzťah medzi intelektom a priemerným prospechom žiakov. Zaujímavé je však, že tesnosť vzťahu klesá so stúpajúcim vekom. Čiastočné vysvetlenie: postupujúcim vekom sa zhoršuje priemerná známka (výnimka 15. a 18. rok). Na zhoršovanie majú vplyv sociálne podmienky — aj keď autorka zistila (pomocou regresnej analýzy), — že tento vplyv sa postupujúcim vekom znižuje. Je to v rozpore s literárnymi prameňmi (Douglas), ale ak by sa to v plnej miere potvrdilo, bolo by to pre nás priaznivé.

Tento výskum opäť potvrdil fakt, že školské známky nezodpovedajú skutočnosti a nie sú dobrým kritériom pre psychologické sledovanie. II. časť referátu je venovaná komplexným vplyvom školského prostredia na osobnosť žiaka. Z celého radu činiteľov sa vybrali tie, ktoré možno považovať za najobjektívnejšie (vybavenie školy a úroveň vyučovacieho procesu). Ukazuje sa, že ich účinok sa viac prejavuje v inteligenčných skúškach než v prospechu a viac u žiakov vyšších ročníkov obidvoch pohlaví.

M. Kvassayová: Psychologická charakteristika v semilongitudinálnom sledovaní u prenatálnych detí

Značnú časť svojho vystúpenia venovala táto mladá autorka metodologickým a teoretickým problémom spájajúcich

sa s týmto druhom výskumov. Poukazuje predovšetkým na nespresnosť vo vymedzení prematurity v najranejších štádiách života. Vo výskume sledovala, či nedonosené deti budú vo vývoji v priebehu jedného roka. Použila Brunet-Lézinovej škálu a sledovala nedonosené deti vzhľadom k náhodne vybranej vzorke novonarodencov v 3., 6., 9. a v 12. mesiaci. Výsledky ukazujú, že vývinový trend nedonosených detí sa približuje k norme až v 12. mesiaci. Vývin motoriky detí sa približuje k norme už v 6. mesiaci. Vývin motoriky je najrýchlejší (nedosahujú normu ani v 12. mesiaci), zatiaľ čo adaptabilita a reč

A. Juróvský: Formovanie osobných postojov mládeže a IQ

Autor nadviazal na teamový výskum dr. Adamoviča v tom, že na časti identickej populácie (1041 osôb vo veku 16–17 rokov) sledoval sociálne postoje a vzťahoval ich k inteligencii. Zistoval „tradicionalné“ a „extrémistické“ postoje pomocou vlastnej postojovej škály. Výsledky porovnania jasne pomocou že čím je vyššia inteligencia, tým silnejšie sú mladí ľudia vo svojich postojoch extrémistickejší. Kvalitatívna analýza však ukázala, že nie vo všetkých spoločenských postojoch je táto závislosť rovnaká. Najsilnejšia je v oblasti domácej a školskej výchovy, menšia pri rovesníckych vzťahoch a pravidlách slušnosti a najmenšia, až negatívna závislosť v oblasti morálneho hodnotenia ľudí a hodnotenia starých a nových časov, čo je podľa autora prekvapením. Možno konštatovať, že mládež (predovšetkým s vyššou inteligenciou) si uvedomuje, že nie všetky zásady a pravidlá staršej generácie sú nesprávne a zastaralé.

D. Kastelová: K problematike vývinu reči u detí predškolského veku. Vzťah reči a intelektu

Problém jazyka a reči je bez nadsadenia v psychológii jeden z najťažších. Je len potešiteľné, že sa napriek uvedenému, tieto otázky skúmajú. Autorkin príspevok pochádza z teamovej výskumnej práce, ktorá sa rieši na VÚDPaPe v Bratislave. Pretože výskum ešte nie je skončený, autorkin referát bol

skôr prienikom do priebežne získaných výsledkov. Konkrétne sa sledoval vzťah úrovne jazykového vývinu (aplikoval sa Peabody Picture Vocabulary Test) a intelektu (skúmaný pomocou Terman-Merrilovej) u 4 a 5-ročných detí. Korelácie ukázali existenciu signifikantných vzťahov u oboch vekových skupín u oboch pohlaví s výnimkou štvorročných dievčat. Iným, prekvapujúcim zistením bolo, že 5-roční chlapci zo skúmanej vzorky boli v jazykovom vývine lepší než dievčatá toho istého veku.

L. Košč: Poruchy učenia a ich odraz v zlyhaní v matematike v škole

Autor vo svojom referáte vychádzal z údajov o neprimerane vysokom percente výskytu najhorších známok a výrazne nízkej úrovne priemerných známok z matematiky vo všetkých druhoch škôl. Pritom existuje všeobecne nízka korelácia medzi úrovňou školskej klasifikácie z matematiky a úrovňou skóre v špeciálnych testoch matematických schopností. Permanentné zlyhanie a zostupný trend známky je tiež určitým indikátorom porúch v tomto smere.

V druhej časti referátu sa na konkrétnych príkladoch troch skupín detí, ktoré v autorovom výskume zlyhali v špeciálnych matematických testoch, demonštruje, že zlyhanie v performačných typoch testov s veľkou pravdepodobnosťou svedčí o poruchách matematických schopností v zmysle vývinovej dyskalkúlie, vyskytujúcej sa predovšetkým v rámci objektívne neurologicky overeného syndrómu ľahkej mozgovej dysfunkcie.

J. Hvozdík: Základné psychologické problémy školského nepospievania žiakov

Tento problém je čoraz častejšia téma diskusií a v pedagogických kruhoch vyústil do „boja proti prepadávaní“. Referent sa vyhol podobnému verbalizovaniu a všimol si jednak niektoré aspekty školskej neúspešnosti a jednak efektívnosť práce pedagógov na tomto poli. Podľa jeho výskumných zistení pedagogické zásahy na riešenie problému sú celkom

neadekvátne. Najzákladnejšou chybou je, že sa neprihliada na individuálne zvláštnosti žiakov v ich sociálnom a psychickom vývine. Pedagógovia si vysvetľujú neprospievajúce a psychologicky rozumovou schopnosťou a nie ako problém, ktorý má komplikované pozadie. Pedagogika vyúsťuje do „hyperpedagogiky“ – do násilného vyhladzovania výsledkov.

Iným významným zistením autora je, „že pre školský prospech žiakov má väčší význam než inteligencia, úroveň celkovej psychickej prispôsobivosti, ktorá zahŕňa sociálne, biologické determinanty, schopnosť úroveň, citové, mravné a charakterové vlastnosti žiakov.“

Záver referátu bol venovaný vplyvu učiteľa na žiaka. Autor zistil, že tento vplyv, najmä na učebnú výkonnosť žiaka je veľmi malý; je tým menší, čím je žiak horší. Nie je to však iba učiteľ, ale na príčine je predovšetkým obsahový rámec vyučovania a celá organizácia našej ZDŠ. Ak sa škola chce dostať z doterajšej bezradnosti v práci so slabšími žiakmi, musí hlbšie prihliadnúť na ich osobnosť, psychologicky podložiť a diferencovať učebno-vzdelávaciu prácu v smere rozvíjania osobnosti všetkých, podľa ich individuálnych možností.

Týmito referátmi bola vyplnená vedecká časť schôdzy. Ostatok času sa venoval informáciám o činnosti jednotlivých sekcií a oblastných skupín a organizačným otázkam. Okrem toho a to bolo potešiteľné, sa v pléne rozprúdila diskusia jednak k samotným výsledkom prednesených príspevkov a jednak k špecifickým, ale aj všeobecnejším otázkam práce psychológa. Takouto diskusnou témou bol návrh koncepcie poradenstva a závažné otázky ďalšieho vývinu psychológie na Slovensku, ako napr. zvýšenie jej aplikovateľnosti, využitie výsledkov výskumu, ktoré sú priamo na prax zamerané, ale tiež otázky definitívneho zakotvenia postgraduálneho štúdia do systému vzdelávania v psychológii. V tomto smere však treba povedať, že hlbka diskusie neuspokojila, resp. nepriniesla žiadne nové hľadisko. Problémy sú rozsiahlejšie ako sa javia na povrch, a preto ich môže vyriešiť iba diskusia na vyššej kompetenčnej úrovni.

Ján Vopálenský

PLÁNOVANÉ AKCIE SPS V ROKU 1972

1. Ústav experimentálnej psychológie SAV a SPS usporiadal 1.–15. marca sympóziu s medzinárodnou účasťou „Psychologická analýza činnosti operátora v automatizovanej výrobe“. Miesto konania: Smolenice.
2. Valné zhromaždenie SPS – jarná časť. Čas: máj. Obsahová stránka bola venovaná problematike psychológie práce a sociálnej psychológie. Miesto: Banská Bystrica.
3. Valné zhromaždenie SPS – jesenná časť. Čas: december. Program pripraví sekcia klinickej a forenznej psychológie. Miesto: pravdepodobne Bratislava.
4. II. celoštátny seminár o profesionálnej orientácii a poradenstve. Smolenice 13.–15. novembra.

CENA ZA NAJLEPŠÍ PÔVODNÝ ČLÁNOK V SPRAVODAJI PSYCHOLÓG V ČESKOSLOVENSKU

Československá psychologická spoločnosť v snahe podnieť našich autorov k zvýšeniu kvality svojej práce, k rozsiahlejšiemu publikovaniu svojich výsledkov sa rozhodla, že počnúc rokom 1972, budú oceňovať najlepší článok vydaný v priebehu predchádzajúceho roku v spravodaji Psychológ v Československu.

Propozície:

- cieľom odmeňovania je stimulovať psychológov k zvýšeniu aktivity a kvality práce. Nie je to náhrada za honorár. Odmena je oficiálnym uznaním a ohodnotením autorovej invencie Československou psychologickou spoločnosťou,
- návrh na ocenenie príspevku podáva redakčná rada a schvaľuje ho výbor Československej psychologickej spoločnosti za uplynulý kalendárny rok,
- hlavným kritériom bude úroveň príspevku, hoci dočasne sa môže prihliadať aj na iné okolnosti (spolupráca autora s redakciou a pod.),
- odmena sa udeľuje po prvý raz za rok 1971,

- výšku odmeny určuje výbor spoločnosti,
 - oznámenie o udelení odmeny bude uverejnené v prvom čísle nasledujúceho roku.
- Redakčná rada spravodaja Psychológ v Československu zhodnotila publikované články v roku 1971 v tomto spravodaji a rozhodla sa navrhnúť na odmenenie príspevok **Vladimíra Smékala: Koncepcie psychodiagnostiky z hľadiska potrieb psychologické praxe, ktorý bol uverejnený v čísle 3.—4.**

POKUS O VALIDIZÁCIU A TRANSFERABILITU VYŠETROVACÍCH PRÍSTROJOVÝCH TECHNÍK PRE DĚTSKÉ NEURÓZY

Miron Zelina

Psychologicko-výchovná klinika Košice

Príspevok je informatívny; jeho cieľom je podnietiť koordináciu v tejto oblasti na báze teoretickej aj praktickej, inšpirovať ďalšiu prácu v oblasti diagnostiky detských neuróz a neuróz vôbec. Ak by sa našli záujemci z radov psychológov, môže autor poskytnúť podrobnejšie informácie aj dokumentáciu k jednotlivým prístrojom.

Od januára 1971 do septembra 1971 pracoval 9-členný tím pracovníkov na validizácii a transferabilite prístrojových techník v psychologickom laboratóriu Krajskej psychologicko-výchovnej klinike v Košiciach. Cieľom práce bolo rozšíriť arzenál používaných techník na diferenciálnu diagnózu detských neuróz a stanoviť možnosti prediktability niektorých prístrojov.

Komplexné záverečné štúdie boli vypracované o týchto prístrojoch a technikách:

1. Psychogalvanometer
2. Prístroj na meranie technickej inteligencie
3. Taping ako indikátor neuroticizmu
4. Numerický kvadrát u detských neuróz
5. Stroopov test interferencie
6. Konfliktograf

Pri psychogalvanometri sme overovali možnosti tohto prístroja ako indikátora stupňa relaxačnej aktivity pri psychoterapeutických technikách. Prístroj sa ukázal ako dobrá pomôcka pri autogénnom tréningu u detí, pri relaxačných technikách, liečbe sugesciou a hypnoterapii.

Prístroj na meranie technickej inteligencie pozostával z modelov základných prístrojov, ako brúska, sústruh, bu-

char a pod.

Probandom, chlapcom vo veku 13 — 14 rokov sa exponovali jeden model s inštrukciou a títo potom rozoberali a skladali samotné modely. Stavba modelov a skúšky umožňovali merať kvalitu práce i rýchlosť práce. Vychádzali sme pri zostrojovaní prístroja z potreby merať technické schopnosti najmä v Stredisku pre voľbu povolania pri PVK. K validizácii sme použili dve porovnávacie miery. Prístroj sme validizovali s Kalifornským testom technickej inteligencie a s vybranou skupinou najlepších chlapcov z technického krúžku v porovnaní s kontrolnou skupinou, ktorá bola zrovnocenená vo veku, inteligencii a psychomotorickej rýchlosti so skupinou chlapcov z technického krúžku.

Experimentom nebola zistená žiadna významná validita prístroja na meranie technickej inteligencie ani s vybranou skupinou, ani s Kalifornským testom technickej inteligencie. Jediným pozitívnym výsledkom bolo, že sa podarilo potvrdiť transferabilitu Kalifornského testu technickej inteligencie pri analýze výsledkov skupiny subjektov z technického krúžku a kontrolnej skupiny na hladine 1% významovosti.

Na základe odkazov v literatúre (Ream, Guensberger) sme sa pokúsili zistiť validitu tapingovej metódy pre diagnostikovanie detských neuróz. Použili sme kovové, krúžkové terče s automatickou registráciou úderov. Skúšali sme diferencie a presnosti pohybov v týchto alternatívach:

- a) jednoduchý cieľný taping (jeden terč s tromi medzikružiami),
- b) zložitý cieľný taping, (tri terče vzdialené od seba v pravouhlom trojuholníku 20 cm s tromi medzikružiami),
- c) jednoduchý taping, (tukanie bez presnosti).

Vo všetkých troch alternatívach sme použili ešte štyri premenné; maximálne a spontánne tempo a tukanie pravou a ľavou rukou. Čas tukania bol tridsať sekúnd.

Vybrali sme skupinu neurotických subjektov, ktorí mali konzistentne vysokú indikáciu neuroticizmu najmenej v troch mierach, napr. Eysenckovom osobnostnom dotazníku, neurologickom vyšetrení a dotazníku Woodworth-Mathewsa. Výkony týchto subjektov v skúške tapingu sme porovnávali s výkonmi v kontrolnej skupine, ktorá bola zrovnocenená v najdôležitej-

ších premenných. Skupinu neurotických detí tvorilo 22 subjektov.

Výsledky našich experimentov s použitím tejto metódy ako indikátora neuróz neboli veľmi pozitívne. Významnosť diskriminácie sa ukázala iba pri jednoduchom cieľnom tapingu pravou rukou pri spontánnom tempe na hladine 5 % významovosti a ľavou rukou pri spontánnom tempe pri jednoduchom cieľnom tapingu na hladine 1% významnosti.

Pri validizácii skúšky Numerického kvadrátu (NQ) sme použili Dobrotkovu modifikáciu s 25-timi opakovaniami s provokáciou. Probandi mali priemerný vek 13 rokov. Pokúsili sme sa overovať výkon Eysenckovho dotazníka osobnosti; hypodiagnózy pomocou Eysenckovho dotazníka osobnosti; hypotézy sme stavali v súlade s jeho teóriou vzťahu inhibície a excitácie v mentálnych výkonoch. Na základe vyšetrenia s EOD sme vybrali 28 probantov s extrémnym skóre na škále neuroticizmu (N), ($X = 15,2$) a kontrolnú skupinu s priemerom na škále N — 10,1. V hypotéze sme predpokladali, že neurotici budú mať zhoršený a nerovnomernejší výkon v NQ z toho dôvodu, že rovnováha medzi excitáciou a inhibíciou vo výkonových skúškach u neurotikov (dospelých) spôsobuje predĺženie času a narastanie chýb.¹

I keď výsledky experimentu sú v smere predpokladanej hypotézy, predsa diferencie neboli štatisticky natoľko významné, aby sme z tohto experimentu mohli uzatvárať na vysokú validitu tejto techniky pri diagnostikovaní detských neuróz.

Lepšie výsledky sme dosiahli v Stroopovom teste interferencie; je to modifikácia pôvodného Stroopovho testu. Cieľom modifikácie bolo použitie tohto testu u detí na teoretickej báze neurozologickej I. P. Pavlova a konkrétne sa opierala o jeho učenie o inhibícii a excitácii v CNS a ich vzťahu k neurotickým symptómom, najmä k vnútornému aktívnemu útlmu v CNS. Prehľad zistení Jensa a Rohwera² uvádza, že faktor interferencie má pomerne nízky vzťah k vlastnostiam osob-

¹ Claridge G., The Excitation — Inhibition Balance in Neurotics, Experiments in Personality, H. J. Eysenck (ed.) Vol. II. Routledge Kogan Paul London, 1960 p. 121

² Jensen — Rohwer, The Stroop Color Word test, Acta Psychologica, 25, 19

nosti, aj keď sú určité súvislosti s neuroticizmom, extraverciou a afektivitou. Vo výskumoch sa však často nachádzajú protichodné údaje. Eysenckove výskumy nepotvrdzujú hypotézu, že extraverti a neurotické osoby budú mať vyššiu interferenciu. Stroop predpokladal, že osoby s vyššou sebakontrolou, pokojne a dobre znášajúce frustráciu, ľahšie prekonajú záťaž vyvolanú interferenčným testom.

Základná hypotéza experimentu bola, že nie je významný rozdiel v čase a počte chýb medzi neurotikmi a neneurotikmi u detí. Skupinu neurotikov tvorilo 30 probantov, priemerného veku 13,4 rokov. Neuroticizmus bol zisťovaný EOD, Rogersovým dotazníkom a neurologickým vyšetrením.

Stroopov test sa skladá z troch subtestov. V prvom má p. o. za úlohu čo najrýchlejšie prečítať slová: červená, zelená, atď., ktoré sú napísané takými farbami, ako slová označujú (slovo červená je napísané červenou farbou). Zaznamenáva sa čas a chyby pri čítaní prvej tabule na ktorej sme umiestnili šesťnásť slov. Na druhej tabuli sú farebné obdĺžniky, p. o. má čo najrýchlejšie menovať ich farby. V poslednom, konfliktnom podnete má p. o. za úlohu čo najrýchlejšie povedať mená farieb, ktorými sú slová napísané, ale nesmie prečítať slovo. Napr. slovo zelená je napísané žltou farbou, p. o. číta: žltá. Vo všetkých troch subtestoch je rovnaký počet podnetov.

Experimentom sme zistili, že sú významné rozdiely v celkovom čase čítania tabuliek medzi neurotikmi a neneurotikmi u detí na hladine 1% významovosti. Rovnako chyby dosiahnuté v treťom subteste (za chybu sme ráтали zakoktanie) sú na hladine významnosti pri diskriminácii neurotikov od neneurotikov.

Zo všetkých validizovaných prístrojov najzaujímavejšie výsledky sme dosiahli na konfliktografe. Prístroj má svoje ideové zázemie v teóriách konfliktu I. P. Pavlova, Uchtomského a Mjasiščeva; v stretnutí nervových procesov podráždenia a útlmu, stretnutia rôznych dominánt v CNS a v teórii Kurta Lewina, ktorý vymedzil konflikt ako situáciu v ktorej súčasne pôsobia na jednotlivca sily, ktoré sú opačného smeru a približne rovnakej sily. Rozlišuje tri druhy konfliktov: priblíženie — priblíženie vyháňanie — vyháňanie

priblíženie — vyháňanie

Miller a Dollard doplnili tieto typy konfliktov štvrtým a to dvojitým konfliktom kladných a negatívnych síl. Dôležité pre náš experiment je rozlíšenie Murrayovo³ medzi signifikantnými objektami okolia ako oni sú percipované subjektom (beta tlak) a medzi objektami, ako oni existujú skutočne (alfa tlak).

Na základe prác Hovlanda a Searsa⁴ o konflikte pohybových stereotypov vznikla pomerne jednoduchá pomôcka — konfliktograf, ktorý popisuje vo svojej príručke Fraise.⁵ Prístroj pozostáva z kresliacej dosky, štyroch žiaroviek, prepážky a riadiacej dosky. Na kresliaci panel sa umiestni papier formátu A4. Na jednej strane rámiku je výrez pre ceruzku na druhej strane vľavo aj vpravo po jednej červenej a bielej žiarovke. Prepážka zakrýva pohyby experimentátora.

V predexperimente i skúšobnom experimente sa vek p. o. pohyboval od 10 do 15 rokov. Hypotéza, ktorá sa overovala znela: Medzi neurotickými deťmi a kontrolnou skupinou existujú významné rozdiely v reakciách na konflikt v konfliktografe. Neurotici boli vybraní pomocou EOD a neurologického vyšetrenia; skupinu tvorilo 28 p. o. Kontrolná skupina bola zrovnocenená okrem faktora neuroticizmu, ešte vo všetkých dôležitých faktoroch.

V prvej alternatíve sme postupovali tak, že p. o. ťahali čiaru k červenej žiarovke a konfliktným podnetom bolo zasvietenie obidvoch červených žiaroviek. V druhej alternatíve p. o. pri rozsvietení bielej žiarovky mali urobiť čiaru do opačného rohu, než sa zasvietila žiarovka. Konfliktným podnetom bolo rozsvietenie oboch žiaroviek odrazu. Tretia alternatíva konfliktu bola najnáročnejšia. Probantom sa rozsviecovali biele i červené žiarovky. K bielym žiarovkam sa p. o. vyhýbala, k červeným sa približovala. Konflikt tvorilo zasvietenie všetkých štyroch žiaroviek súčasne.

³ In Hall C. S. a Lindzey G., Theories of Personality, John Wiley and Sons, New York, 1970, p. 181

⁴ Hovland C. J. a Sears R. R., Experimental of motor conflicts, Journal. exp. Psych., 1938, 23, p. 477-493

⁵ Fraisse P., Manuel pratique de psychologie expérimentale, Paris, 1963

Výsledky: V prvej alternatíve neurotici najčastejšie reagovali na konfliktný podnet zvolením si jednej alternatívy s oneskorením, blokádu a nedokončenou čiarou. V týchto reakciách bol rozdiel štatisticky významný medzi experimentálnymi skupinami.

V druhej alternatíve neboli signifikantné rozdiely v reakciách neurotických detí a neneurotických.

Najhodnotnejším diferenciacným kritériom v tretej alternatíve boli dve čiary na jednu stranu kontrolnej skupiny, kdežto neurotici túto reakciu volili len zriedkavo. Čiara na jednu stranu s oneskorením bola typickejšia u neurotikov. Rozdiel medzi neurotikmi a neneurotikmi v týchto dvoch reakciách bol významný na 1% hladine. V ostatných reakciách neboli významné rozdiely.

Okrem spomínaných faktorov sme sledovali ešte unaviteľnosť a chybnosť pri nekonfliktných podnetoch a slovné reakcie v priebehu pokusu, kde sa tiež našli rozdiely medzi neurotikmi a kontrolnou skupinou.

Záverom možno azda konštatovať, že pokusy s validitou a transferabilitou naznačili možnosti ďalšej práce, overovania techník, ktoré ukázali náznaky validity.

K ZRIAĐOVANIU PSYCHOLOGICKÝCH PORADNÍ

Centrom pozornosti psychologického poradenského servisu je všestranný a harmonický rozvoj sociálne i osobnostne vyrovnanej a výkonnej osobnosti z hľadiska jej záujmov a potrieb ako i z hľadiska záujmov a potrieb celej spoločnosti. Na zabezpečenie komplexných úloh psychologického poradenského servisu je v súčasnosti na Slovensku už vybudovaná sieť zariadení a inštitúcií, ktoré sa podľa potrieb praxe dobudováva. Tak na doplnenie už existujúcich poradenských centier po dohode s Ministerstvom práce a sociálnych vecí SSR podľa § 31 ods. 2 zákona č. 186/1960 Zb. a zákona č. 69/1967 Zb. § 20 odst. 2 (o národných výboroch), bolo vydané uznesenie a zriaďovaní okresných psychologických výchovných poradní a poradní pre voľbu povolania.

Poradne sú zariadením Okresných národných výborov ako odborné pracoviská odboru školstva. Riešia psychologické problémy mládeže s prechodnými vývinovými a výchovnými ťažkosťami, v spolupráci so školou a rodičmi prispievajú k náprave rôznych psychických a sociálnych defektov. Metodicky a odborne usmerňujú rodičov a výchovných pracovníkov pri výchove takto postihnutých detí, spolupracujú s inštitúciami, ktoré sa podieľajú na výchovnej, zdravotnej a sociálnej starostlivosti o mládež, taktiež robia osvetovú činnosť z hľadiska uplatnenia zásad duševnej hygieny vo výchove a vzdelávaní detí, mládeže ako i dospelých.

Na úseku školskej a profesionálnej orientácie je ich úlohou metodicky pomáhať pri výchove k uvedomelej voľbe povolania v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu na školách, pretože v súvislosti s narastným vedecko-technickej revolúcie a s ňou súvisiacich prudkých zmien v profesionálnej činnosti je potrebné vychovať a pripraviť človeka schopného zvládnuť nároky svojho povolania. Preto poradne vykonávajú nesmierne záslužnú činnosť širokou paletou poskytovaných služieb ako sú odborné psychologické vyšetrenia, konzultácie s mladými

i dospelými, metodicky riadia výchovu k voľbe povolania na školách, spolupracujú s odborními pracovnými silami ONV, plánovania, podnikmi, dorastovými a pracovnými lekármi. Poskytujú informácie o povolaniach, štúdijských odboroch, bez ktorých nie je možné si predstaviť uvedomelú voľbu povolania mladistvého. Taktiež pomáhajú i dospelým v prípadoch zlyhania v profesii, v prípadoch reorientácie na inú špecializáciu, či už z dôvodov zdravotných, sociálnych alebo ekonomických. Do svojej starostlivosti zahrňujú i osoby s neukončeným základným vzdelaním, doporučujú vhodné povolanie zdravotne alebo psychicky postihnutým. Poradne získavajú stykom s kompetentnými orgánmi prehľad o stave a pohybe na pracovnom trhu so zreteľom na špecifické podmienky okresu, z aspektu regionálnych ekonomických potrieb usmerňujú rozmiestnenie pracovných síl. Svojou činnosťou na tomto úseku sledujú zásady modernizácie, humanizácie práce a optimálneho využitia schopností každého jedinca v prospech celej spoločnosti.

Školy nachádzajú v poradniach cennú pomoc pri riešení špeciálnych didakticko-psychologických problémov z neúspešných, zlyhávajúcich žiakov, pri organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu a iných otázok, týkajúcich sa efektívnosti vyučovacích a vzdelávacích metód. Pre vyššie typy škôl i pre podniky vykonávajú podľa potreby i diferenciatívnu a selektívnu službu.

Poradne okrem svojej psychologickéj starostlivosti zameranej predovšetkým na mládež, sa zaoberajú i problémami osobnosti, vynárajúcimi sa až v dospelosti. Správna eroticko-sexuálna výchova a výchova k zodpovednému prístupu k manželstvu a pod. Problémy z tohto okruhu sú predmetom ich osvetovej činnosti, poskytujú i odbornú pomoc v konkrétnych prípadoch ako mládeži, tak i dospelaj verejnosti.

Záverom je teda možné konštatovať, že okresné psychologické výchovné poradne a poradne pre voľbu povolania poskytujú svoje služby človekovi v priebehu jeho celej životnej cesty a prispievajú k odstraňovaniu možných vplyvov a podmienok zasahujúcich nepriaznivo do jeho rozvoja a optimálneho využitia sa v práci pre celú spoločnosť.

A. ŽIDEKOVÁ

PSYCHOLÓGIA V JUŽNEJ AMERIKE

RUBEN ARDILA, BOGOTA

História

V Latinskej Amerike sa pôvod psychológie odvodzuje z dvoch zdrojov. Bola to v prvom rade praktická disciplína, ktorá pomáhala v iných vedných oblastiach ako v medicíne a pedagogike. V tomto zmysle, napríklad zisťujeme, že v Kolumbii prvú prácu, ktorú môžeme považovať za psychologickú, napísali lekári okolo roku 1888. Druhým zdrojom psychológie na našom kontinente, podobne ako v Európe, bola filozofia, ako „alma“ všetkých vied.

Prvé psychologické laboratórium Južnej Ameriky bolo založené v Argentíne v roku 1898 Horáciom Piñerom na Colegio Nacional v Buenos Aires. Na porovnanie: Wundt založil svoje laboratórium o 19 rokov skôr (v roku 1879) a Stanley Hall zorganizoval prvé laboratórium na americkom kontinente v roku 1883 na Univerzite Johna Hopkinsa, 15 rokov pred Piñerom.

História psychológie v Brazílii bola ovplyvnená najmä Wacławom Radeckim, poľským psychológom, ktorý prišiel do Rio de Janeira v roku 1923. Tu rozvinul štúdium všeobecnej psychológie a založil prvé psychologické laboratórium v Brazílii. Podobne ako Radecki vplýval na psychológiu v Peru Walter Blumenfeld. Bol pôvodcom Nemec a prišiel do Limy v roku 1934. Tu sa stal riaditeľom Instituto de Psicología Experimental y Psicotecnia na Universidad de San Marcos. Až do svojej smrti v roku 1967 vykonal veľmi zásluhnú prácu zvlášť v predagogickej psychológii a napísal veľký počet prác.

V Mexiku, Chile, Venezuele, Kolumbii a mnohých iných krajinách sa psychológia postupne stala akademickou disciplínou a samostatnou profesiou v priebehu prvých štyroch desaťročí XX. storočia. V ostatných krajinách nášho kontinentu psychológia nedosiahla ešte dostatočný stupeň rozvoja. Avšak

v celej Južnej Amerike proces vývinu psychológie, ako vedy i ako profesie, pokračuje veľmi rýchlym tempom.

V roku 1941 Beebe-Center a McFarland uverejnili vo svojom prehľade o psychológii v Latinskej Amerike, okrem iného aj „čiasťočný zoznam psychológov v Južnej Amerike“, používajúc rôzne zdroje informácií, medzi iným aj Murchisonov „Psychological Register“ z roku 1932. Nezaujímal nás mená týchto psychológov, ale ich celkový počet. V tabuľke č. 1 sú zhrnuté počty psychológov v jednotlivých krajinách v rokoch 1941 a 1968.

Tabuľka č. 1

POČET PSYCHOLÓGOV V JUŽNEJ AMERIKE V ROKOCH 1941 A 1968

Krajina	1941	1968*
Argentína		400
Bolívia	33	?
Brazília	5	600
Chile	37	200
Columbia	6	200
Ecuador	2	50
Paraguay	3	50
Peru	7	200
Uruguay	6	100
Spolu	100	1900

Dôležitou udalosťou pre vývin iberoamerickej psychológie bolo založenie Interamerican Society of Psychology (SIP) v decembri roku 1951 na Svetovom kongrese mentálneho zdravia. Založenie tejto spoločnosti je vo veľkej miere dielom Wernera Wolfa a hŕstky latinskoamerických psychológov. SIP

* Tieto počty sú aproximatívne. Autor ich získal z rôznych zdrojov.

umožňuje výmenu profesorov, študentov, bibliografií, vedeckých informácií atď., medzi rôznymi krajinami Ameriky. Prvý kongres sa konal v Santo Domingo v decembri 1953. Posledný, v poradí jedenásty, bol v hlavnom meste Mexika v roku 1967. Možno konštatovať, že SIP mala najväčší vplyv na vývin psychológie v Južnej Amerike.

Jeden z najvýznamnejších juhoamerických psychológov bol Emilio Mira y López (1896—1964). Pochádzal z Kuby a študoval a pracoval v Španielsku, Argentíne, Brazílii a v Uruguayi. Zaujímal sa o patopsychológiu, experimentálnu psychológiu, personálny výber a kriminológiu. Svojím testom PMK (Miokinetický psychodiagnostický test) získal svetovú povest.

Charakteristiky a oblasti využitia psychológie

Psychológia v Južnej Amerike opiera svoju existenciu o aplikáciu. O odvetvia aplikovanej psychológie existuje živý záujem a v posledných rokoch sa tieto disciplíny rýchlo rozvíjajú. Na druhej strane sa v minulosti venovalo relatívne málo pozornosti základným oblastiam vedeckej psychológie.

Táto situácia nie je zjavne špecifická. Psychológia v Južnej Amerike je predovšetkým disciplína pragmatická podobne ako v USA, avšak kultúrne pozadie je celkom iné: Možno predpokladať, že národy v Severnej Amerike sú praktické, ale Juhoameričania sú predovšetkým teoretici. Napriek tomu vysvetlenie spoločnej tendencie v psychológii je jednoduché: psychológia v týchto krajinách sa zúčastnila na rýchlom rozvoji hospodárstva. To vytváralo tlak na použiteľnosť výsledkov a preto spoločnosť zasahovala do výskumu. „Čistý výskum“ je možné uskutočňovať iba v spoločnosti, ktorá má hospodárstvo na určitom vyššom stupni rozvoja. To je dôvod, prečo sa začínajú teoretické disciplíny psychológie v Južnej Amerike rozvíjať až v poslednom čase.

Vzťah psychológie k iným disciplinám

Za určitých okolností sa náplň výučby psychológie približuje náplni výučby medicíny, len je kratšia. V iných prípadoch možno psychológa považovať za kvalifikovaného pedagóga.

V prvom prípade, psychologovia, ktorí prejdú takouto prípravou, sa zúčastňujú o rozširovanie psychodiagnostických testov v Južnej Amerike. Veľa psychologov sa v súčasnosti zaoberá psychometrikou a v tejto oblasti tesne spolupracujú s lekárnami. V tabuľke č. 2 porovnávame proces integrácie psychológie ako vedy i ako profesie. Niektoré údaje poskytila publikácia, ktorú vydala APA v roku 1966. (International Opportunities for Advanced Training and Research in Psychology.) Ostatné údaje sme získali bezprostrednou osobnou komunikáciou, z článkov a iných zdrojov.

Sledovali sme týchto šesť bodov:

1. Má psychológia nezávislý status?
2. Na ktorej fakulte sa prednáša psychológia?
3. Existujú v krajine psychologické laboratóriá?
4. Aké akademické tituly možno získať v psychológii?
5. Na ktoré oblasti sa zameriava psychologický výskum?
6. Existuje zákonné odlišenie psychológie ako profesie?

Tabuľka č. 2

Porovnanie psychológie v rôznych krajinách Južnej Ameriky

Krajina	1	2	3	4	5	6
Argentína	ÁNO	Filozófie alebo humanitných vied	ÁNO	Asistent psychológa, Licenciát, Doktor	výchova, osobnosť, percepčia, atd.	NIE
Brazília	ÁNO	Filozófie, Vedy a Literatúry	ÁNO	Licenciát, Psychológ, Doktor	psychometrika, motivácia, osobnosť	ÁNO
Chile	ÁNO	Filozófie a Literatúry	ÁNO	Licenciát	psychometrika	NIE
Kolumbia	ÁNO	Humanitných vied alebo Filozófie	ÁNO	Licenciát, Psychológ, Doktor	psychometrika, klin. psychol., pedagog. psych.	NIE
Kostarika	ÁNO	Vedy a Literatúry	NIE	Licenciát	psychometrika, sociálna psychológia	NIE
Kuba	ÁNO	Vied	ÁNO	Licenciát, Doktor	psychológia jazyka, pedagogická, klinická a pracovná psych.	ÁNO
Ecuador	ÁNO	Pedagógy	NIE	Licenciát, Doktor		NIE
Salvador	ÁNO	Humanitných vied	ÁNO	Licenciát	psychometrika	NIE
Guatemala	ÁNO	Humanitných vied	ÁNO	Magister, Licenciát, Doktor	psychológia osobnosti psychometrika	ÁNO

Oblasti záujmu

Ak porovnáваме psychologické periodiká vydávané v rôznych krajinách Južnej Ameriky alebo príspevky, ktoré sa predniesli na rôznych kongresoch, presvedčuje nás to o tom, že existujú rôzne psychologické oblasti, o ktoré sa juhoameričania zvlášť zaujímajú. S podobným obrazom sa stretávame pri analýze psychológie nemeckej, škandinávskej alebo aj severoamerickej; vo všetkých týchto prípadoch musíme brať do úvahy národné a kultúrne charakteristiky, ktoré ovplyvňujú výber problémov, ktoré riešia psychológovia. Možno to tiež považovať za konzekventnosť „ducha času“, ktorý je rôzny v rozličných krajinách.

Napriek tomu, že v Južnej Amerike existujú niektoré spoločné tendencie, ktoré vyplývajú z toho, že Latinská Amerika je jeden celok.

Najsilnejší záujem, podľa nášho názoru, je o klinickú psychológiu, v ktorej dominuje dynamický (psychoanalytický) prístup. Je to široká oblasť, do ktorej môžeme zahrnúť psychodiagnostiku a psychoterapiu. Z metód sa najčastejšie používajú ROR, TAT, MMPI, Szondiho test a rôzne iné, ktorým psychológovia venujú veľmi veľa času a energie. V psychoterapii dominuje freudistický prístup napriek mnohým útokom. Psychoterapeuti, ktorí pracujú s dospelými, používajú tiež iné metódy. V posledných rokoch má výrazný úspech existenciálna psychológia.

Druhou oblasťou výskumnej aktivity sú transkultúrne štúdie. Napríklad sociálna psychológia sa zaujíma o systémy hodnôt v rôznych kultúrach, o vývin osobnosti a pod. S najcennejšími prácami o postojoch v interkultúrnych podmienkach sa stretávame na Universidad Nacional de México, kde pracuje skupina psychológov pod vedením Díaza-Guerrera.

Inou dominantnou oblasťou záujmu je psychometrika. Štandardizácia testov, prispôsobovanie a validizácia, sú často témami diskusií v časopiseckých článkoch a na kongresových podujatiach. Výsledky sa využívajú vo všetkých odvetviach aplikácie, zvlášť vo výchove, personálnom výbere, priemysle a pod.

Tiež sa začína vážne študovať operačné podmieňovanie

Krajina	1	2	3	4	5	6
Mexiko	ANO	Filozofie a Literatúry	ANO	Licenciát, Magister, Doktor	psychometrika, štúdium kultúrnych rozdielov	NIE
Panama	ANO	Filozofie, Literatúry a pedagogiky	NIE	Licenciát, Doktor	pedagogická a klinická psychológia	NIE
Paraguay	ANO	Filozofie	ANO	Licenciát, Doktor		NIE
Peru	ANO	Literatúry, Sociálnej a Vied	ANO	Psychológ	psychometrika	NIE
Uruguay	ANO	Humanitnej a Vied	ANO	Licenciát	pedagogická psychológia; psychológia mentálne narušených	NIE
Venezuela	ANO	Humanitných vied a pedagogiky	ANO	Licenciát	psychometrika, operačné podmieňovanie	NIE

vrátane aplikácie v behaviorálnej psychoterapii (Univerzita vo Veracruze). Niekoľko málo psychologov rieši problémy perzaoberajú výskumom priebehu konceptualizácie, kategorizácie a pod.

Pretože klinická psychológia má v Južnej Amerike veľký význam, uvedieme túto problematiku samostatne v nasledujúcom odseku.

Klinická psychológia

V súčasnosti v Južnej Amerike v oblasti klinickej psychológie pracujú tri skupiny osôb: a) klinickí psychológovia, ktorí majú rôzne vzdelanie a pracujú s rôznymi metódami; b) psychoanalytici väčšinou s doktorátom medicíny, v iných prípadoch s doktorátom filozofie alebo s titulom „psychológ“; c) psychiatri, formovaní medicínskou tradíciou; títo pracujú v psychoterapii. Potom však posielajú svojich klientov ku klinickým psychologom na vyšetrenie osobností. Vývin klinickej psychológie na tomto kontinente bol v minulosti plný prekážok (ktoré však ešte trvajú dodnes). Jedna z najväčších je pozícia lekárov a iných osôb pracujúcich v psychoterapii s doktorátom medicíny. Argentínska lekárska spoločnosť sa napríklad zásadne stavia proti tomu, aby psychológovia mohli používať psychoterapiu. Paradoxné je, že v mnohých juhoamerických prajinách lekári nemajú žiadne teoretické ani praktické znalosti z psychoterapie, zatiaľ čo psychológovia toto torát v medicíne, je schopná zvládnuť „mentálne“ problémy a ak získa doktorát v psychológii, to sa nepredpokladá.

Situácia v Južnej Amerike je teda podobná ako v USA pred niekoľkými rokmi, keď si psychológovia ťažko získavali svoje miesto v spoločnosti. Dnes je klinická psychológia v Severnej Amerike preferovanou profesiou a ak má „história pravdu“, potom by sa mala situácia upraviť aj v Južnej Amerike.

Referujúc o problémoch psychológie v Južnej Amerike, H. P. Davis napísal: „Jeden z hlavných problémov, s ktorým sa stretávajú univerzity v príprave psychologov je tento: Mnohí z vedúcich katedier psychológie a väčšina profesorov má iné

vzdelanie ako psychologické. Sú to psychoanalytici, psychiatri, filozófi... Väčšina študentov sú mladé dievčatá... to je príčinou stagnácie psychológie ako profesie; juhoamerickí chlapci preferujú viac medicínu, právo a pod... To, že tak málo chlapcov sa chce venovať psychológii, ovplyvňuje bezpochyby vyššie uvedený stav, pretože ešte stále sa vo väčšej časti Južnej Ameriky pozerá na ženy ako na menejcenné.“

Tabuľka č. 3 ukazuje stav klinickej psychológie. Pre určité

Tabuľka č. 3

KLINICKÁ PSYCHOLÓGIA V JUŽNEJ AMERIKE

Krajina	Stupeň vývinu	Funkcia psychologická a klinická
Argentína	najvyšší	Psychodiagnostika, psychoterapia
Brazília	najvyšší	Psychodiagnostika, psychoterapia
Chile	stredný	Psychodiagnostika, psychoterapia
Columbia	najvyšší	Psychodiagnostika, psychoterapia
Kuba	stredný	Psychodiagnostika, psychoterapia
Ecuador	najnižší	Psychodiagnostika, psychoterapia
Salvador	najnižší	Psychodiagnostika, psychoterapia
Guatemala	najnižší	Psychodiagnostika
Mexiko	najvyšší	Psychodiagnostika, psychoterapia
Panama	najnižší	Psychodiagnostika
Peru	stredný	Psychodiagnostika
Uruguay	stredný	Psychodiagnostika
Venezuela	stredný	Psychodiagnostika

prekážky sme rozdelili vývin klinickej psychológie v jednotlivých krajinách iba na tri stupne: najvyšší, stredný a najnižší. Je tu istá disproporcja. Napr. v Brazílii existuje zákonné odlišenie profesie psychológa, zatiaľ čo v Argentíne alebo v Mexiku ešte neexistuje. Napriek tomu v týchto troch krajinách program budovania klinickej psychológie pokračuje dobre, na klinikách pracuje veľký počet psychológov a ich funkcie sú dostatočne určené.

Klinická psychológia pravdepodobne nebude mať v Južnej Amerike dostatočný kredit, pokiaľ sa neprijme model, stabilný program výučby na všetkých stupňoch. To vyžaduje tri alebo štyri roky štúdia i praxe na dosiahnutie stupňa „licenciatura“ (približne hodnosť bakalára v anglicky hovoriacich krajinách).

Psychologické spoločnosti

Ako už bolo povedané, SIP je najdôležitejšou psychologickou spoločnosťou v Južnej Amerike, ktorá združuje psychológov z celého amerického kontinentu, zvlášť z USA.

To však nie je všetko. V Južnej Amerike sú ešte rôzne psychologické spoločnosti národného a regionálneho charakteru. Ich funkcia je podobná ako v ostatných krajinách t. j. zvyšovať úroveň psychologickkej vedy, brániť záujmy profesionálnych psychológov a pod. Pre zaujímavosť uvádzame (v tab. č. 4) názvy psychologických spoločností v jednotlivých krajinách s rokom založenia. Posledná kolonka uvádza či spoločnosť je členkou IUPS (International Union of Psychological Science). Táto posledná zmienka pre vývin psychológie nie je zanedbateľná, pretože ak spoločnosť príslušnej krajiny je členkou IUPS, potom má národná spoločnosť u psychológov podstatne väčší kredit.

Ako vyplýva z tabuľky, prvá psychologická spoločnosť v Južnej Amerike bola založená v Argentíne v roku 1930. Založil ju Enrique Mouchet, pionier psychológie na tomto kontinente. Táto spoločnosť sa pôvodne nazývala „Sociedad de Psicología de Buenos Aires“ a v roku 1956 sa premenovala na „Sociedad Argentina de Psicología“.

Tabuľka č. 4

PSYCHOLOGICKÉ SPOLOČNOSTI V JUŽNEJ AMERIKE

Krajina	Asociácia	založ. Rok	Člen IUPS
Argentína	Sociedad Argentina de Psicología	1930	NIE
Brazília	Asociación Brasileña de Psicólogos	1954	ÁNO
Columbia	Federación Colombiana de Psicol.	1955	NIE
Kuba	Unión Cubana de Psicología	1964	ÁNO
Ecuador	Sociedad de Estudios Psicológicos, Psiquiátricos y de Disciplinas Conexas	1942	NIE
Salvador	Sociedad Salvadoreña de Psicol.	1964	NIE
Guatemala	Rama Guatemalteca de la SIP	1953	NIE
Mexiko	Sociedad Mexicana de Psicología	1953	ÁNO
Panama	Asociación Panameña de Psicólogos	1955	NIE
Peru	Sociedad Peruana de Psicología	1954	NIE
Uruguay	Sociedad de Psicología del Uruguay	1953	ÁNO
Venezuela	Colegio de Psicólogos de Venezuela	1961	ÁNO

Psychologické časopisy

Prvý psychologický časopis, *Annales*, bol založený v roku 1935 v Argentíne a vychádzal do roku 1941. Najvýznamnejším časopisom, hoci začal vychádzať iba nedávno (v r. 1967), je oficiálny časopis SIP „Revista Interamericana de Psicología“. Publikuje články v angličtine, španielčine a portugalčine. Nie je to časopis čiste juhoamerický, a preto nie je zahrnutý v zozname časopisov vychádzajúcich v Južnej Amerike (tabuľka č. 5, ktorá je uvedená na konci článku).

Beebe-Center a McFarland v roku 1941 napísali, že medzi mnohými vedeckými periodikami nie sú žiadne také, ktoré by sa venovali všeobecnej psychológii, ale naopak, veľký počet by špecifikuje (patopsychológia, pedagogická psychológia a pod.).

Dnes je situácia iná; v každej z dvanástich psychológii a pod.) krajín existujú časopisy, ktoré sa venujú všeobecnej psychológii. Z tabuľky č. 5 vyplýva, že je tu 38 psychologických časopisov. Je to viac ako v Nemecku, kde psychológia má veľkú tradíciu alebo v Japonsku, kde sa psychológia významne rozvíja. V niektorých prípadoch juhoamerické psychologické časopisy reprezentujú významnú časť súčasnej psychologické literatúry, čo nemožno poprieť.

Tabuľka č. 5 poukazuje na niekoľko skutočností: že veľa časopisov sa venuje všeobecnej a aplikovanej psychológii, niečo menej psychológii experimentálnej a žiadne psychológii sociálnej. Články z tejto oblasti sa publikujú v časopisoch s vágnymi titulmi ako je napr. „Revista de Psicología o Boletín de Psicología“.

Záver

Súčasná psychológia v Južnej Amerike ako veda i ako profesia je v období rýchleho rastu. Vo väčšine krajín existujú rôzne psychologické ústavy, psychologické spoločnosti a psychologické časopisy. Rýchle pokračuje výskum v mnohých odvetviach čistej aj aplikovanej psychológie, najmä pod ekonomickým tlakom. Postupne sa zlepšujú niektoré aspekty výuky psychológie a profesionálnej organizácie, čo nakoniec dovoľí, aby sa zaradila na to miesto v modernej spoločnosti, ktoré jej právom patrí.

(Krátené.)

Prel. J. V.

Tabuľka č. 5 Psychologický zázpisník — psychologické časopisy vydávané v Južnej Amerike

Krajina	Názov časopisu	I. vydanie	frekvencia	oblast psychologie	
Argentína	Acta Psiquiátrica y Psicología de América Latina	1954	4 X ročne	klinická psych. psychiatr. pedagogická psychol. všeobecná	
	Anales de Inst. de Investigaciones Psycho-pedagogicas (Cuyo)	1951	1 X ročne	všeobecná inžinierska všeobecná	
	Boletín Psicología Industrial	1959	neprav. 4 X ročne	klinické aspekty	
	Revista Argentina de Psicología	1960	6 X ročne	teórie psychoanalýzy všeobecná, aplikovaná	
	Revista de Psicoanálisis	?	4 X ročne		
	Revista de Psicología (La Plata)	1943	4 X ročne		
Brazília	Arquivos Brasileiros de Psicotécnica	1949	4 X ročne	aplikovaná všeobecná	
	Boletín de Psicología (Sao Paulo)	1949	4 X ročne	všeobecná	
	Boletín de Psicología (Rio de Janeiro)	1951	4 X ročne	dynamická všeobecná	
	Boletín Brasileiro de Psicología Profunda	1961	4 X ročne	všeobecná	
	Boletín da Sociedade de Psicología de Rio Grande do Sul	1966	4 X ročne	všeobecná	
	Boletín da Sociedade Mineira de Psicología	1957	1 X ročne	všeobecná	
	Journal Brasileiro de Psicología Psicotécnico	1964	4 X ročne	aplikovaná všeobecná, abnormálna	
	Revista de Psicología Normal y Patologica	1953	neprav. 4 X ročne		
			1955	4 X ročne	

Krajina	Názov časopisu	I. vydanie	frekvencia	oblast psychológie
Venezuela	Anales de Psicología Boletín Informativo del Colegio de Psicólogos Cuadernos de Psicología Revista Venezolana de Psicología	1966 1966 1958 1962	4 x ročne 4 x ročne 6 x ročne 4 x ročne	všeobecná všeobecná všeobecná všeobecná
Uruguay	Trabajos	1960	12 x ročne	ved. a profes. aktivita
Peru	Boletín de Psicología Revista de Ciencias Psicológicas y Neurológicas Revista de Psicopatología Médica y Psicoterapia Serie de Estudios Psicopedagógicos	1965 1964 1962 1955	1 x ročne 4 x ročne 4 x ročne neprav.	všeobecná klinická pedagogická
Panama	Archivos Panameños de Psicología Cuadernos de Psicología	1965 1968	2 x ročne neprav.	zahraničné články všeobecná
Krajina	Názov časopisu	I. vydanie	frekvencia	oblast psychológie

Krajina	Názov časopisu	I. vydanie	frekvencia	oblast psychológie
Kolumbia	Revista de Psicología	1956	6 x ročne	všeobecná, aplikovaná
Kuba	Psicología y Educación Neurofisiología, Psicología Psicología Industrial	1960 1962 1968	4 x ročne 4 x ročne 4 x ročne	pedagogická fyziológia priemyslu
Ecuador	Psiquis	1958	neprav.	všeobecná
Salvador	Boletín de Psicología	1967	neprav.	všeobecná
Guatemala	Anuario de Psicología	1962	1 x ročne	všeobecná, klinická psychometrika
Mexiko	Anuario de Psicología Psicología Este Mes Revista de Psiquiatría, Psicología y Psicoanálisis Revista Mexicana de Psicología Revista Mexicana de la Investigación Psicología	1962 1962 1965 1963 1967	12 x ročne 1 x ročne 4 x ročne 4 x ročne 4 x ročne	všeobecná všeobecná, profes. vývinu psychiatria, klinická všeobecná, sociálna, psychometrika experimentálna

5. Slovenské vedecké inštitúcie sa vo významnej miere podieľali na zvýšení odbornej úrovne vedeckých pracovníkov z psychológie z Moravy (najmä univerzít z Brna a z Olomouca).

II. Súčasný stav a problémy v príprave vedeckých pracovníkov v odbore psychológie

1. V súčasnosti sa pripravuje na získanie hodnosti kandidáta psychologických vied v internej alebo externej aspirantúre nasledujúci počet uchádzačov:
Na FFUK: 5 (všetci externe),
v ÚEP SAV: 5 (1 interne, 4 externe),
na VÚP: 3 (1 interne, 2 externe, pričom interný už odovzdal kand. dizertačnú prácu).

Uvedený počet uchádzačov o hodnosť kandidáta psychologických vied je vzhľadom na potreby praxe jednak nízky a najmä zarážajúci je počet uchádzačov formou internej aspirantúry, najmä v dôsledku toho, že neboli pre ňu plánované miesta. Pritom je oprávnený predpoklad, že počet uchádzačov mimoriadnou formou bude mať klesajúcu tendenciu, pretože väčšina uchádzačov, ktorá mala na to oprávnenie, ju už využila.

Súčasný stav v príprave vedeckých pracovníkov v odbore psychológie, jednak čo do počtu pracovníkov v tejto príprave, ale aj pracovníkov s titulom PhDr. a prom. psychológ je neuspokojivý.

2. V súčasnosti nie je ešte schválená odborná komisia pre udeľovanie hodností kandidáta vied. (Neexistuje teda možnosť túto hodnosť získať). Pracuje jediná komisia pri Vojenskej akadémii A. Zápotockého pre udeľovanie hodností kandidáta psych. vied v odbore vojenskej psychológie.

3. Problematická je situácia v školiacich pracoviskách vo viacerých psychologických disciplínach.

4. Nie je jasná perspektíva potreby vedeckých pracovníkov v odbore psychológie vôbec a v jednotlivých psychologických disciplínach osobitne.

5. Vedecké hodnosti v odbore psychológie sa získavajú v neúmerne malom počte, veľmi pomaly.

6. Nateraz platné formy prípravy vedeckých pracovníkov v odbore psychológie sa javia ako vyhovujúce.

III. Návrhy na zlepšenie prípravy vedeckých pracovníkov v odbore psychológie

1. Urýchlene ustanoviť odbornú komisiu pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác z odboru psychológie pre Slovensko. O realizáciu tohto návrhu požiadať Dekanstvo FFUK a SAV.

2. Urýchlene určiť Filozofickú fakultu UK (Katedru psychológie, Katedru pedagogickej psychológie a Ústav psychológie) za školiace pracovisko v odbore psychologických vied a pedag. psychologických vied (inžinierskej psych., resp. psychológie práce) a Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v odbore psychologických vied.

3. Vyzvať vedecké inštitúcie v oblasti psychológie (menovite Ústav experimentálnej psychológie SAV, Ústav detskej psychológie a patopsychológie, Výskumný ústav pedagogický, Filozofickú fakultu P. J. Šafárika v Prešove, Filozofickú fakultu UK a Pedagogickú fakultu UK) a Slovenskú psychologickú spoločnosť, aby nahlásili mená pracovníkov, ktorí prichádzajú do úvahy ako individuálni školitelia (a pre ktorú psychologickú disciplínu). Predbežne navrhnúť na urýchlené schválenie týchto školiteľov: prof. T. Pardela, doc. O. Kondáša, doc. J. Košču, dr. L. Maršalová, doc. L. Ďuriča, doc. J. Štefanoviča, doc. J. Hvozdíka, dr. D. Kováča, dr. J. Daniela, doc. M. Jurču a dr. J. Marku s tým, že ďalší školitelia budú menovaní dodatočne.

4. Zabezpečiť náležitý počet miest interných aspirantov vo vedeckých, resp. vedecko-pedagogických inštitúciách podľa požiadaviek psychologických pracovísk, ktoré majú systemizované miesta s touto vedeckou hodnosťou.

5. Vyzvať príslušné inštitúcie (Slovenský plánovací úrad, ministerstvá SSR, Slovenskú psychologickú spoločnosť a iné), aby stanovili perspektívu potreby vedeckých kádrov v oblasti psychológie vôbec a pre jednotlivé psychologické disciplíny zvlášť.

6. Vyzvať pracoviská zamestnávajúce psychológov, aby nahlásili plán perspektívy odborného rastu svojich pracovníkov, najmä s ohľadom na získanie titulov PhDr. ako predpokladov pre získanie vedeckých hodností a vyvinuli náležitú starostlivosť v tomto smere.

7. Znovu prerokovať vo vedeckom kolégiu prípravu vedeckých pracovníkov v odbore psychológie po získaní uvedených údajov a urobiť ďalšie opatrenia.

XVII. KONGRES APLIKOVANEJ PSYCHOLOGIE V LIÈGE

XVII. kongres aplikovanej psychológie v Liège (Belgicko) bol organizovaný Medzinárodnou spoločnosťou pre aplikovanú psychológiu (international association of applied psychology) v dňoch od 25. do 30. júla 1971. Kongres mal slávnostný ráz, pretože bol súčasne oslavou 50-ročného jubilea založenia Spoločnosti. Predsedom kongresu bol R. Piret a čestným patronom kongresu bol princ Albert ako aj viacerí členovia belgickej vlády. Organizačný výbor pozostával zo 17 členov, okrem toho bolo aktívne na organizácii kongresu zúčastnených 47 zástupcov belgických univerzít a rozličných organizácií, resp. inštitúcií.

Na kongrese sa zúčastnilo okolo 1800 odborníkov z celého sveta. Na porovnanie uvádzam, že na 1. kongrese v r. 1920 bolo 17 účastníkov a na predposlednom 16. kongrese v Amsterdame v r. 1968 bolo 1456 účastníkov. Z celkového počtu účastníkov terajšieho kongresu však do 500 účastníkov pochádzalo z Belgicka a vyše 300 účastníkov bolo z USA. Zo socialistických krajín bolo približne 130 účastníkov. Proti predchádzajúcemu kongresu zreteľne stúpla účasť psychológov z rozvojových krajín, z Juž. Ameriky, Ázie, Afriky aj Tichomoria.

Otvorenie kongresu bolo v kongresovom paláci v Salle de l'Europe. Predseda kongresu R. Piret privítal srdečne všetkých účastníkov obsiahlym prívetom v mnohých svetových jazykoch. Nasledovali krátke úvodné prejavy vedúcich psychológov spoločnosti o doterajšom vývine v použitej psychológii, jej súčasnom stave a perspektívach do budúcnosti. Po slávnostnom otvorení konala sa v priľahlých sálach recepcia.

Vlastný vedecký program kongresu bol bohatý a časovo náročný. Sympóziá a kolokviá konali sa v 6 sálach kongresového paláca a súčasne prebiehali voľné prednášky (free papers) v 6 sálach univerzity. Účastník musel sa rozhodovať medzi 12 súčasne prebiehajúcimi podujatiami (v Amsterdame

len 6, resp. 7). Spolu bolo 29 sympózií, 20 kolokvií a 47 prednáškových sedení (v Amsterdame len 14 sympózií a 25 prednáškových sedení). Počet prednášajúcich a vopred prihlásených diskutujúcich na jednotlivých sympóziách bol veľmi rozdielny. Podobne aj na jednotlivých kolokviách, kde boli prednášatelia na určité témy vopred pozvaní.

Československí psychológovia zúčastnili sa na kongrese v počte 14. Vlastnými príspevkami podieľalo sa 12 psychológov — z toho 3 príspevky odzneli na sympóziách, 1 na kolokviu a 3 v rámci „free papers“. Zo socialistických krajín bola významná aktívna účasť psychológov zo Sovietskeho zväzu, ďalej Bulharska a Rumunska.

Ak porovnáme náplň kongresového programu v Liège s predchádzajúcim kongresom v Amsterdame, vystupuje zreteľne do popredia prenikanie aplikovanej psychológie do stále nových oblastí spoločenského života. Svedčia o tom tematické novovytvárané oblasti zahrnuté v odbore priemyselnej a inžinierskej psychológie, ďalej z odboru forenznej psychológie, psychológie v architektúre a urbanistike, psychológie športu, vojenskej psychológie atď.

Prehľadné príspevky ako aj referáty o výsledkoch výskumov boli zvlášť hojne zastúpené v odbore inžinierskej a priemyselnej psychológie. Námety týkali sa predovšetkým problémov organizačného vedenia podniku, personálnych vzťahov v priemyselnom podniku, výberu, školenia a ďalšieho doškolenia kádrov v podniku, poradenstva pri voľbe povolania. Ďalej to boli problémy únavy, účinkov hluku, úrazovosti v podniku a v doprave, signalizačné prostriedky a bezpečnosť dopravy.

Druhou ťažiskovou oblasťou bola oblasť pedagogickej a školskej psychológie, so zvláštnym zreteľom na rozvojové krajiny. Rozoberané boli napr. problémy súvisiace s veľkým vzrastom počtu vysokoškolských študentov, otázky vyučovania cudzích jazykov ako aj porovnanie jednotlivých pedagogických systémov vo svete. V rozvojových krajinách boli stredom pozornosti národné pedagogické programy, zložité problémy zisťovania schopností a výberu ľudí do škôl a funkcií v rozvojových krajinách a možností, ktoré pri ich riešení poskytuje užitá psychológia.

V oblasti vývinovej psychológie boli rozoberané genetické a kultúrne rozdiely v schopnostiach; značná pozornosť venovala sa vývinu dieťaťa v útlom veku, vplyvu rodičov na vývin dieťaťa ako aj psychologickým problémom staroby. Viacej pracovalo sa o otázky utvárania a objavovanie vedecky nadaných jedincov a v tejto súvislosti rozvíjaniu tvorivosti a vedeckých schopností. Charakteristickým znakom bolo neobmedzovanie sa na deskripciu zisteného stavu, ale dynamické hľadanie psychologických prostriedkov pre optimálny rozvoj schopností jedinca a spoločenských skupín.

Tento dynamický prístup prejavoval sa výrazne aj v príspevkoch z oblasti klinickej a zdravotníckej psychológie. Menší dôraz sa kládol na popisnosť v diagnostických prístupoch a viacej v hľadaní psychologických prostriedkov pre účinnú psychoterapiu. V psychoterapeutických postupoch pre dospelých aj deťmi výrazne prevládali postupy, opierajúce sa o modely odvodené z teórie učenia (v širokom adaptívnom poňatí). Z diagnostických metód venovala sa zvláštna pozornosť využitiu kresby pre diagnostické ciele, ďalej Rorschachovej skúšky a TAT. Ako aktuálne problémy terapeutické ukázali sa otázka duševného zdravia dnešného človeka vôbec, ďalej problém alkoholizmu a používania drog (zvlášť u dospievajúcej mládeže).

Dôkazom impozantného rozvoja sociálnej psychológie ako samostatnej psychologickéj disciplíny bol veľký počet a dôkladná prepracovanosť príspevkov z tejto oblasti. V popredí pozornosti boli predovšetkým sociálne skupiny ako prostriedok na zmenu postojov a správania jedincov.

Na programe boli aj 4 večerné plenárne zasadania, na ktorých odzneli hodnotné prednášky 4 pozvaných prednášateľov. E. A. Fleishman hovoril o vzťahu medzi schopnosťami a učením. Ďalej hovoril D. Ochanin z Akadémie pedagog. vied z ZSSR o vzťahu medzi činom a predstavou. R. Amthauer z Farbwerke Hoechst vo Frankfurte nad Mohanom referoval o výsledkoch výskumov v spomenutom podniku, ktoré riešili problém cvičiteľnosti ľudských schopností. Pozornosť vzbudila aj prednáška T. Tomaszewského z univerzity vo Varšave o politicko-sociálnej štruktúre a funkcii psychológa.

V čase od 17.30 do 18.30 hod. boli denne premietané filmy

s psychologickou problematikou. Spolu bolo premietnutých 10 filmov.

Jeden deň kongresu (štvrtok 29. júla) bol venovaný celodenným seminárom v pracovných skupinách. Voľba seminárov bola záväzná a nebolo ju možné dodatočne meniť. Spolu sa konalo 60 seminárov, z ktorých väčšina prebiehala v Liège a v Bruseli, no niektoré boli aj v iných mestách Belgicka.

Počas kongresu bola inštalovaná stála výstava literatúry, testov a prístrojovej techniky. Bolo nedostatkom, že literatúra zo socialistických krajín na výstave zastúpená nebola. Výstava bola v porovnaní s Amsterdamom bohatšia, zvlášť pokiaľ ide o prístroje. Prístroje vystavovali firmy nemecké, francúzske, americké, ale aj japonské.

Vzhľadom na veľký počet a tématickú rôznorodosť sympózií a iných zasadnutí nie je možné charakterizovať podrobnejšie jednotlivé príspevky. Preto upozorníme len na tie, ktoré boli pre mňa najzaujímavejšie.

Priaznivý ohlas vzbudil príspevok Waltera Mischela zo Stanfordskej univerzity o výsledkoch experimentov, zameraných na hľadanie mechanizmov pre zlepšenie sebakontroly v predškolskom veku. Deti predškolského veku v uvádzaných experimentoch boli postavené pred možnosť dosiahnuť menej uprednostovanú odmenu hneď, alebo radšej čakať neurčený čas na viac preferovanú odmenu. Čakanie na viac preferovanú odmenu bolo vlastne cvičením sebakontroly. — Ukázalo sa, že deti dokázali čakať na preferovanú odmenu oveľa dlhšie, keď sa od odmien odpútala pozornosť, než vtedy, keď sa mohli na odmenu dívať priamo alebo sa o nich hovorilo. Najlepším prostriedkom pre odpútanie pozornosti bolo vymýšľanie veselých, žartovných a zábavných vecí. Myšlienky o tzv. „smutných situáciách“ skracovali výdrž v čakaní tak ako aj rozprávanie o sarkastických výrazoch. Je zjavné, že pri vôľovej sebakontrole čakania hrali významnú úlohu pozornosť a kognitívne mechanizmy. Zo získaných výsledkov vyvodzoval autor záver, že odopúťanie pozornosti zábavnou činnosťou uľahčuje zdokonaľovanie v sebakontrole. Práca Mischelova potvrdzuje nám experimentálne to, čo dobre poznáme z rozumného výchovného postupu našich mamičiek. Tie bežne používajú zábavné odopúťanie pozornosti, keď sa dieťa ihneď dožaduje nejakej

veci. Taká dôležitá vôľová vlastnosť, akou je sebakontrola, je teda výsledkom učenia a možno ju vedome rozvíjať. Mischelova práca nám podáva model, o ktorý sa toto rozvíjanie opiera.

Význam učenia v útlom veku aj v oblasti psychopatológie dokazuje príspevok Júliusa Wishnera z univerzity v Penne. Referoval o výskume psychopatologických následkov nesprávneho podmieňovania v ranom veku. Vychádzal z predpokladu, že i pri prítomnej predispozícii hrá významnú úlohu vonkajšie prostredie, a to predovšetkým najranejšie učenie v širokom slova zmysle. Svoje dôkazy opieral o poznatky z porovnania výsledkov z longitudinálneho sledovania vývinu kožno-galvanického podmieňovania a pozornosti v detskom veku s výsledkami podobných štúdií z psychopatológie dospelých. Úzavára z nich, že poruchy afektívne (extrémne zvýraznené v afektívnych psychózach) ako aj poruchy intelektu alebo myslenia (extrémne zvýraznené v schizofrénii) môžu mať svoj základ v nesprávnom podmieňovaní, resp. učení v útlom veku.

Veľký význam vplyvov vonkajšieho prostredia, zvlášť rodinného, dokonca pri schizofrénii vyzdvihol vo svojom príspevku Einar Kringlen z univerzity v Bergene v Nórsku. Bol to prehľadný referát o výsledkoch výskumov o schizofrénii v posledných rokoch. Jeho cieľom bolo poukázať na dôsledky pre ďalší výskum, terapiu a prevenciu. Kringlen poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že najnovšie výskumy u monozygotných dvojčiat presvedčivo dokázali, že genetický faktor sa nadmerne preceňoval. Stupeň zhody vo výskyte schizofrénie u monozygotných dvojčiat je pomerne nízky (30—40 %). Staré výskumy udávali ďaleko vyšší stupeň zhody (85 %, napr. Kallmann). Značí to, že faktor prostredia má pri vzniku schizofrénie veľkú váhu. Autor uvádza, že niektoré novšie štúdie pripúšťajú aj skutočnosť, že určitý podiel pri vzniku schizofrénie môžu mať aj ľahké poškodenia mozgu. V poslednom desaťročí sústredil sa však výskum na rodinné prostredie schizofrenikov a viaceré štúdie dokazujú, že schizofrenik je článkom širšej siete nerušených foriem komunikácie v rodinnom prostredí.

V súvislosti s Kringlerovým príspevkom treba pripomenúť skutočnosť, že sa na kongrese predniesli aj protirečiacie práce, ktoré vyzdvihovali rozhodujúci význam genetického faktora

a zdôrazňovali determinujúci podiel genetického faktora na vývine jedinca až do 80 %. Otázku podielu faktoru genetického a faktoru prostredia možno preto pokladať ešte stále za otvorenú a zďaleka nie uzavretú.

Aj príspevok Martina Seligmána z pensylvánskej univerzity, ktorý sa týkal depresie, opieral vysvetlenie vzniku depresie o dôsledky nesprávneho učenia. Dokazuje, že depresiu, a preto reaguje napr. na traumy pasívne. Autor preto pokladá za centrálnu terapiu proti depresii zámerné vystavovanie pacientov pred ťažkosťami, na ktoré sú nútení reagovať sami si pomôcť. Tým sa zmení pacientovo zmýšľanie o sebe ako bezmocnom a depresívne stavy budú ubúdať. Za dôležitú zložku prevencie pokladá vybaviť dieťa prostriedkami na aktívne prekonávanie ťažkostí a kontrolu nad sebou, čo ho urobí schopným prekonávať depresie a bude ho pred nimi chrániť.

Ako vidno z uvedených štúdií, spoločným znakom je hľadanie základných formujúcich a etiologických činiteľov už v útlom a predškolskom veku, pričom sa zdôrazňuje veľký význam učenia v širokom, adaptívnom zmysle. Platí to nielen pre osvojovanie vlastností osobnosti ako je sebakontrola, ale aj pre prevenciu psychopatologického vývinu, napr. u depresie a schizofrénie. Toto aktívne zameranie pre nás nie je novinka, lebo sa u nás presadzovalo pod vplyvom pavlovskej školy už skôr. Nové je vybavenie presnejšími psychologickými pojmami a overovanie už nielen fyziologickými, ale predovšetkým psychologickými experimentami.

Referát Donalda W. Mackinnona z kalifornskej univerzity zhrňuje výsledky najnovších štúdií o formovaní vedeckých schopností. Autor uvádza, že v dôsledku starších štúdií o vynikajúcich vedcoch, pokladali sa za príznačné črty osobnosti vedca nezávislosť v myslení a konaní, nekonvenčnosť a sloboda bez disciplíny. Najnovšie štúdie o tvorivých nadaných adolescentoch tieto názory vyvracajú. Ukázali, že nadpriemerne nadaní adolescenti s vedeckými návykmi sú príznační práve svojou sebadisciplínou a dobrou integrovanosťou a vôbec ich necharakterizuje nekontrolované, nekonvenčné, nekomformné a bohémne správanie. Autor na základe týchto štúdií vyvodzuje záver, že pre rozvíjanie vedeckých schop-

ností je potrebné deti už zavčas učiť sebadisciplínu a sebakontrolu, no pritom musíme postupovať pružne, nie rigidne alebo násilne.

O objavovaní a rozvíjaní vedeckých talentov hovoril aj G. D. Pirjov z univerzity v Sofii. Podal prehľad o formách, ktorými sa na bulharských vysokých školách počas vysokoškolského štúdia objavujú a rozvíjajú talentovaní jedinci.

O aktívnom rozvíjaní tvorivého myslenia pojednával aj príspevok J. Hlavsu z Prahy. Informoval o skúsenostiach z kurzov pre vedeckých pracovníkov, na ktorých bol uplatnený vypracovaný systém pre rozvíjanie tvorivého myslenia, ako ho potrebuje vedecký pracovník pri riešení problémov. Viaceré príspevky týkali sa porovnávaní medzinárodných a medzikultúrnych rozdielov, ako sa odrážajú na charakteristických črtách osobnosti. Spomeniem tu výskum R. Lynn, ktorý zaoberal rozdielmi v anxiozite medzi jednotlivými národmi. Na rozdiel od iných výskumov použil Lynn na skúmanie týchto rozdielov demografické premenné, a to tieto — počet sebaúrazov, počet duševne chorých, výskyt koronárnej srdcovej choroby a duodenálneho ulkusu. Z týchto premenných získal pre jednotlivé sledované národy testové skóre, z ktorých faktorovou analýzou zistil jeden všeobecný faktor. Tento faktor interpretoval ako úzkosť, anxiozita. Z testových skóre dostal poradie národov podľa stupňa úzkosti. Zo sledovaných národov najvyššiu hladinu úzkosti malo Japonsko a Nem. spolková republika, najnižšie skóre úzkosti malo Írsko a Anglicko.

Zvláštne sympóziu sa venovalo problematike psychologických vplyvov pri vzniku somatických ochorení. C. B. Bahnsón z pensylvánskeho psychiatrického inštitútu vo Filadelfii v úvodnej prednáške vyzdvihol hlboké vplyvy psychických procesov na somatickú chorobu, psychologické aspekty liečenia somatických chorôb a poukázal zvlášť na veľký význam nových poznatkov o psychosociálnych predzvestiach choroby. Z teoretického hľadiska bola významná štúdia G. F. Solomonova z psychiatrického oddelenia Stanfordskej univerzity v Palo Alto v Kalifornii. Podával správu o výsledkoch svojich výskumov o účinkoch stresu na imunologický systém

a náchylnosť k chorobe. Vychádzal z poznatkov, že stres a emocionálna úzkosť môžu ovplyvniť funkciu imunologického systému. A tak možno za určitých okolností zahrnúť do patogenézy rakoviny, infekčných ochorení a autoimúnnych chorôb aj činitele prostredia a činitele psychické. Na experimentoch so zvieratami (potkany, myši) dokazoval, že stresy vo všeobecnosti môžu pozmeniť imunologické reakcie, no najmä stresové skúsenosti z útleho veku. Potvrdenie týchto poznatkov možno nájsť aj u človeka. Autor poukázal na veľa závažných faktorov, ktoré dokazovali spojitú medzu osobnosti, stresu, zlyhaním psychickej obrany a vypuknutím, prípadne zhoršením priebehu rakoviny, infekčných ochorení a autoimúnnych chorôb.

J. M. Cleghorn z univerzity v Hamiltone poukázal na presvedčivé a povzbudivé výsledky štúdií, ktoré si všímali predzvesti choroby v správaní jedinca a jeho psychike. Zvláštny dôraz kládol na voľbu použitých premenných správania, ktorá má dať možnosť experimentálne si overiť postavené hypotézy.

Zaujímavé boli príspevky, ktoré sa zaoberali psychologickými aspektmi pri určitých konkrétnych chorobách. Napr. W. Shipman z nemocnice v Chicagu mal príspevok o psychologických aspektoch obezity a stravovania. Uvádza charakteristické vlastnosti osobnosti u obéznych a dával ich do súvisu s výchovným prístupom rodičov. Rodičia obéznych vraj ignorovali želania a city dieťaťa. Hoci zistenia autora sú cenné, možno mať výhrady proti teoretickému východisku a interpretácii výsledkov, ktoré sa opierajú o prekonanú teóriu špecificity psychických vlastností pri určitých chorobách.

Zmienil sa chcem ďalej o 2 príspevkoch, týkajúcich sa psychoterapie. Prehľadný úvodný referát a súčasnom výskume v psychoterapii podal Róbert R. Carhuff z American International College v Springfiede (Massachussets). Ako hlavné zložky psychoterapie vyzdvihol 3 činiteľov — 1. psychoterapeuta, 2. terapeutický program a 3. organizačný postup. Z týchto zložiek kladie hlavný dôraz na systematicky vypracovaný terapeutický program (tréning). Autor vypracoval tiež koncepciu „tréningu ako preferovaného terapeutického postupu“. V tréningovom programe rozlišuje taktiež 3 hlavné zložky

— 1. tréningovanie liečeného subjektu priamo v tých návykoch, ktoré sú potrebné, aby bol aktívny, 2. tréningovanie v návykoch, ktoré subjekt potrebuje, aby si vedel postaviť svoj vlastný liečebný program, 3. tréningovanie v návykoch, ktoré subjekt potrebuje, aby svoj program splnil. — Autor nakoniec zdôraznil, že aj psychoterapeutické inštitúcie budú pracovať tým efektívnejšie, čím viac budú ich odborní psychoterapeuti, a to vo výbere a postavení programu a v jeho organizačnom zabezpečení. Možno tu nájsť viac podnetov, významných zvlášť pre pracovníkov psychologických výchovných kliník u nás.

Problémy so stávaním psychoterapeutických modelov v podmienkach kapitalistickej spoločnosti osvetlili výskumy Arnolda P. Goldsteina z Syracuse univerzity (New York). Autor konštatoval, že súčasná psychoterapia v USA zlyháva hlavne preto, že nemá vypracovaný terapeutický postup pre tzv. „nižšiu triedu“ alebo „pracujúcu triedu“. Poukázal na skutočnosť, že títo pacienti v porovnaní s pacientmi z tzv. „strednej triedy“ sa zriedkavejšie prijímajú na liečenie. Pritom u nich podstatne nižšie. Poukázal na výskumy, ktoré sledovali pacientov v nemocnici pre duševne chorých po dobu 10 rokov. Kým z tzv. hornej a strednej triedy skoro všetci pacienti za tento čas opustili nemocnicu, z pacientov z tzv. „nižšej triedy“ 93 % nemocnicu neopustilo. Autor z toho uzatváral, že tradičná verbálna, na vzťah upriamená psychoterapia je vlastne výlučne zariadená pre tzv. „strednú triedu“ a uviedol dôkazy na to z vlastných výskumov. S bežnými postupmi mal úspech u príslušníkov tzv. „strednej triedy“, ale zlyhal u tzv. „nižšej triedy“. Autor potom uviedol postupy, ktoré vypracoval so zreteľom na potreby, návyky a životný štýl pacientov z tzv. „nižšej triedy“. Ťažisko v nich tvorili rolóva hra a sociálne povzbudenie. Dosiahnuté výsledky autorovi potvrdili správnosť postupu.

Pre nás z týchto výskumov prinajmenšom vyplýva, že nemôžeme vždy a všade automaticky preberať psychoterapeutické postupy, vypracované v podmienkach kapitalistickej spoločnosti, ale musíme vychádzať z našich podmienok.

Ladislav LIČKO

EDIČNÉ PLÁNY NIEKTORÝCH
ČESKOSLOVENSKÝCH VYDAVATELSTIEV
NA ROK 1972 A 1973

ACADEMIE PRAHA 1972

1. Kratochvíl: Podstata hypnózy a spánek
2. Kerlinger: Základy výzkumu chování
3. Linhart: Proces a štruktúra ľudského učení
4. Madsen: Teorie motivace

1973

1. Holas: Osvojování obecných poznatků a jejich aplikace
2. Machač: Vyladování duševního stavu a výkonu
3. Průcha: Psycholinguistika (Sovětské teorie řečové činnosti a některé pedagogické aplikace)
4. O biologii učení (Preklad piatich pojednaní svetove známých psychologov: Pribrama, Hyděna, Lorenza, Magouna a Penfielda)

PSYCHODIAGNOSTIKA 1972

1. Pardel: Problémy hlbinej psychológie
2. Jonsson: Delikventní chlapci, ich rodičia a starí rodičia
3. Bardin: Ako naučiť deti učiť sa.
4. Marxizmus a rozvoj psychického myslenia (Zborník vybraných statí)

1973 — 1975

1. Ananjev: Človek ako predmet poznania
2. Bodalev: Vnímание človeka člo-

3. vekom
3. Bodalev: Formovanie predstavy o druhom človeku ako osobnosti
4. Ponomarev: Schopnosti, myslenie a rozumový rozvoj
5. Směkal — Svoboda: Malá encyklopédia diagnostiky
6. Blaškovič: Teória didaktických testov
7. Jurčo: Hodnotenie učebných výsledkov žiakov
8. Pardel a kol.: Metódy experimentálnej psychológie
9. Záporožec: Rozvoj mimovoľných pohybov
10. Nebylicin: Základné vlastnosti nervovej sústavy

SPN — Bratislava 1972

1. Barkóczy — Putnoky: Učenie a motivácia
2. Špendla: Jednotná rodina a školská výchrova
3. Grác: Rozumiete deťom a mládeži?
4. Ďurič a kol.: Psychológia a škola II
5. Ďurič a kol.: Psychológia pre učiteľov
6. Zejgarniková: Úvod do patopsychológie
7. Faltin: Delikvencia detí a mladistvých
8. Klindová: Pedagogická psychológia pre pedagogické školy (skriptum)
9. Košč: Psychológia m...

kých schopností
1973

10. Illésyová a kol.: Speciálnopedagogická psychológia
11. Grác: Psychológia štúdiujnej nespokojnosti mládeže
12. Werner: Dieťa s poruchami správania
13. Jurčo: Kapitoly zo všeobecnej psychológie — pamäť, predstavy
14. Pardel a kol.: Kapitoly zo všeobecnej psychológie — predmet psychologických vied
15. Rozumové schopnosti a vek
16. Ďurič a kol.: Psychológia a škola III
17. Januška: Ako pomáhať deťom pri učení
18. Ličko: Zdravé dieťa a jeho vzťahy k rodičom
19. Marko a kol.: Psychológia porúch učenia a správania (vyšokošk. učeb.)
20. Hvozdič: Psychologický rozbor školských neúspechov žiakov

- (2. vyd.)
21. Štefanovič: Psychológia učiteľovho pedagogického taktu
22. Socializačné procesy u súčasnej európskej mládeže. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie

SPN — PRAHA 1972

1. Z. Helus: Psychologické problémy socializace osobnosti
2. M. Homola: Motivace lidského chování
3. L. A. Venger: Vnímání a učení v předškolním věku
4. J. Stavěl: Antická psychologie

1973

1. F. Hyhlík — M. Nakonečný: Malá encyklopedie současné psychologie
2. A. R. Lurija: Malá kniha o velké paměti
3. V. Příhoda: Ontogeneze lidské psychiky IV

NOVÉ PSYCHOLOGICKÉ ČASOPISY

V roku 1971 začali vychádzať v oblasti psychológie tieto nové časopisy:

- **Journal of Psycholinguistic Research**
Redaktorom tohto časopisu je R. W. Rieber, Pace College and John Jay College of Criminal Justice. Vydáva City University of New York, USA
- **Archives of Sexual Behavior. An Interdisciplinary Research Journal**
Riadi R. Green, Center of Identity Research and Treatment Program. Vydáva University of California, School of Medicine, Los Angeles, USA.
- **Journal of Youth and Adolescence. A Multidisciplinary Re-**

- search Publication
Redaktorom časopisu je Daniel Offer, Michael Reese Hospital, vydáva University of Chicago, USA.
- **Journal of Applied Social Psychology**
Vydáva Scripta Publishing Corporation, 1511 K Str., N. W., Washington, D. C. 20005.
 - **Personality. An International Journal**
Hlavným redaktorom je R. C. Stewart, Massey University, Palmerston North, New Zealand.
 - **Behavior Genetics. An International Journal Devoted to Research**
Vydáva University of Colorado, Boulder, USA.
 - **Journal of Cross — Cultural Psychology**
Vydáva Center for Cross — Cultural Research, Department of Psychology, Western Washington State College, USA.
- Na rok 1972 je oznámené, že začne vychádzať:
- **Journal of Human Ecology. A New Journal on Man and His Environment**
Časopis bude vydávať Columbia University, New York, USA.
 - **Internation Journal of Psychobiology**
Vydavateľom je Ohio State University, Columbus, Ohio, USA.

VOLNÉ MIESTA

Okresný národný výbor v Rimavskej Sobote, odbor školstva vypisuje **súbeh** na doplnenie voľných miest v Psychologickej výchovnej poradni:

- vedúci poradne — psychológ
- psychológ

Informácie o pracovných a platových podmienkach na adrese: ONV Rimavská Sobota — odbor školstva.

Okresná psychologická výchovná poradňa a Stredisko pre voľbu povolania v Žiline, vypisuje konkurz na obsadenie miesta pre psychológa. Ponuky a žiadosti o informácie zasielajte na adresu: Božena Martinická, vedúca PVP — SVP, Žilina, nám. SNP č. 2.

PERSONÁLIE

Výbor Slovenskej psychologickej spoločnosti spolu s redakciou spravodaja Psychológ v Československu srdečne blahoželá Univ. prof. dr. Tomášovi Pardelovi, DrSc., k udeleniu Zlatej medaily Univerzity J. A. Komenského v Bratislave pri príležitosti osláv 50. výročia trvania tejto univerzity.

NOVÍ ČLENOVIA SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

Výbor Slovenskej psychologickej spoločnosti na svojom zasadnutí 15. XII. 1971 a 1. II. 1972 schválil prijatie týchto členov:

Marta Aibeková,

zam.: Katedra psychológie FFUK, Bratislava, Gondova 2

byt: Bratislava, Mlynské Nivy 13

Doc. Dr. Vladislav Kačáni, CSc., (mimoriadny člen)

zam.: FFUK, Bratislava, Gondova 2

byt: —

Marta Kalinová,

zam.: VÚDPaP, Bratislava, Legionárska 10

byt: Bratislava, Gudernova 40

Karol Kollárik,

zam.: Výskumný ústav pedagogický, Bratislava, Štúrova 5

byt: —

Božena Mlynárová,

zam.: Nemocnica s poliklinikou OÚNZ, Poprad

byt: Poprad — Veľká, Velické nám. 14

Hana Nižňanská,

zam.: Pedagogická fakulta, Banská Bystrica

byt: —

Anna Studená,

zam.: Liečebný výchovný ústav, Ľubochňa — dolina, okr. Lipt.

Mikuláš

byt: —

Michal Székely,

zam.: VSŽ, Košice

byt: Košice, Nad Jazerom R7/B-1

Magdaléna Šutková,

zam.: Okresná psychologická poradňa Topoľčany, Leninova 5

byt: —

Mária Takererová,

zam.: VÚDPaP, Bratislava, Legionárska 10

byt: Bratislava, Astrova 14

Ivan Učeň,

zam.: VÚDPaP, Bratislava, Legionárska 10

byt: —

Elena Schmidtová,

zam.: VÚDPaP, Bratislava, Legionárska 10

byt: Vodárenská, blok č. 31, Bratislava

Obnovenie členstva: Rozhodnutím výboru Slovenskej psychologickej spoločnosti z 1. 7. 1971 po vyrovnaní nedoplatkov na členskom bolo obnovené riadne členstvo

prom. psych. Marte Halikovej,

zam.: Krajská psychologická výchovná klinika, Bratislava, Brnenská 117

byt: —

VIETE, ŽE . . .

- Vyskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave, vydáva pravidelne Bibliografický spravodaj? Spravodaj zostavuje tím pracovníkov OSVL a obsahuje okrem špeciálnej bibliografie aj zoznam prírastkov ústavnej knižnice. Posledné tituly boli zamerané na oblasť mentálnej retardácie a socializácie mládeže. Bližšie informácie: s. Okruhlicová, VÚDPaP, Bratislava, Legionárska 10.
- v minulom roku vyšiel nový adresár holandských psychológov?
- na jún tohto roku pripravuje Psychodiagnostika, medzinárodný psychodiagnostický seminár, na ktorý sú pozvaní psychodiagnostickí seminári, na ktorý sú pozvaní psychológovia zo všetkých socialistických krajín? O tomto seminári Vás budeme bližšie informovať v treťom čísle. Zároveň plánujeme urobiť s jedným z účastníkov seminára, prof. Lomovom rozhovor, v ktorom by nás oboznámil s aktuálnym vývinom psychológie v ZSSR.
- American Psychological Corporation vydáva každoročne katalóg ňou vydávaných testov? Katalóg sa posiela zdarma na požiadanie. Adresa: American Psychological Corporation, 304 East 45th Street, New York 10017.
- toho roku oslávi Psychologická výchovná klinika v Bratislave 15. výročie svojho trvania? Táto oslava bude spojená s vydaním zborníka a usporiadaním pracovnej konferencie.

OBSAH

V. Košinár: Príhovor	1
J. Vopálenký: Vstupujeme do nového ročníka	2
ZO ŽIVOTA SPOLOČNOSTÍ	
Zpráva o hodnocení Čs. psychologické společnosti v letech 1968-69	4
Hodnotenie činnosti Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV v rokoch 1968-1969	17
Výročná členská schôdza SPS, Modra 2. a 3. decembra 1971	25
Cena za nejlepší původný článek v spravodaji Psychológ v Československu	31
PRÁCA PSYCHOLÓGA	
M. Zelina: Pokus o validizáciu a transferabilitu vyšetrovacích prístrojových technik pre detské neurózy	33
Z NAŠICH PRACOVÍSK	39
A. Žideková: K zriaďovaniu psychologických poradní	39
PSYCHOLÓGIA V ZAHRANIČÍ	
R. Ardila: Psychológia v Južnej Amerike	41
ŠTÚDIUM A VZDELÁVANIE V PSYCHOLÓGII	
Príprava vedeckých pracovníkov v odbore psychológie	56
KONGRESY, SYMPÓZIÁ, SEMINÁRE	
L. Ličko: XVII. kongres aplikovanej psychológie v Liège	61
NOVÉ KNIHY A ČASOPISY	
Edičné plány niektorých našich vydavateľstiev na rok 1972 a 1973	70
VOĽNÉ MIESTA, PERSONÁLIE	
Konkurzy	73
Blahoželáme prof. Pardelovi	73
Noví členovia SPS	74
Viete, že	76

Pokyny pre prispievateľov:

Spravodaj Psychológ v Československu slúži pre internú potrebu členov a orgánov Českej psychologickéj spoločnosti a Slovenskej psychologickéj spoločnosti. Uverejňuje články, štúdie, skúsenosti a poznatky týkajúce sa života a práce psychologickéj profesie a členov spoločnosti. Vychádza štvrťročne.

Zaslané príspevky považuje redakcia za definitívne znenie, avšak vyhradzuje si právo ich redakčne upraviť. Zaslané rukopisy nevraciamy. Príspevky posielajte dvojmo, gramaticky a jazykovo upravené, s maximálnym počtom opráv 5 na jednej strane, písané obriadok (30 riadkov na jednej strane).

Príspevky z ČSR zasielajte na adresu

Dr. O. Kolaříková, CSc.,
ČSAV — Psychologický ústav,
Brno, Mendelovo nám. 1

Príspevky zo SSR zasielajte na adresu:

Ján Vopálenský,
Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie,
Bratislava, Legionárska 10

Vydáva: Slovenská psychologická spoločnosť

Vedie redakčná rada: O. Kolaříková, O. Malotínová, R. Kostolanský,
V. Košíňár

Výkonný redaktor: Ján Vopálenský

Vytlačili: Dukelské tlačiarne, n. p. Prešov, prevádzka Spišská Nová Ves
Počet výtlačkov: 1000